

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI DOLGOZAT

Petró József
Schmehl Dávid János

2012.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

Büntetés-végrehajtási Tanszék

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁS BELSŐ ELLÁTÁSA

Szerzők:

Petró József III/10.

Schmehl Dávid János III/10.

Konzulens:

Dr. Czenczer Orsolya PhD.

bv. százados, főiskolai docens

Opponens:

Matos Máté III/10.

2012.

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETÉS	7
I.1. A témaválasztás tárgya és indoka.....	7
I.2. A dolgozat célja.....	7
I.3. Az alkalmazott kutatási módszerek.....	8
I.4. Köszönetnyilvánítás	9
II. A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁS GAZDÁLKODÁSÁNAK RÖVID TÖRTÉNETI-, JOGI- ÉS GAZDASÁGI ÁTTEKINTÉSE	10
II.1. Általános áttekintés.....	10
II.2. Történeti áttekintés.....	11
II.3. Jogi áttekintés	13
II.4. Gazdasági áttekintés a belső ellátás szükségszerűsége szempontjából.....	14
III. HAZAI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSBAN RÉSZTVEVŐ GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK	17
III.1. A büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok helyzetértékelése	17
III.1.2. A hazai büntetés-végrehajtásban résztvevő gazdasági társaságok bemutatása...	18
III.1.3. A társaságok általános piaci helyzete	19
III.1.4. Büntetés-végrehajtási Kft-k jogi helyzete	19
III.2.1. Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet.....	20
III.2.1.1. Az Állampusztai Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. bemutatása	20
III.2.2. A Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet.....	22
III.2.2.1. A Pálhalmi Agrospeciál Mezőgazdasági Termelő, Értékesítő és Szolgáltató Kft. bemutatása.....	22
III.2.3. A Kalocsai Fegyház és Börtön	27
III.2.3.1. A Kalocsai Konfekció ipari Kft. tevékenységi köre.....	27
III.2.4. A Balassagyarmati Fegyház és Börtön.....	29
III.2.4.1. Ipoly Cipőgyár Termelő és Szolgáltató Kft. bemutatása.....	29
III.2.5. A Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet	30
III.2.5.1. Az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. bemutatása.....	30
III.2.6. Sopronkőhidai Fegyház és Börtön.....	33
III.2.6.1. A Sopronkőhidai Ipari és Szolgáltató Kft. bemutatása	33

III.2.7. A Márianosztrai Fegyház és Börtön	35
III.2.7.1. A Nostra Vegyesipari Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. bemutatása	35
III.2.8. Fiatalkorúak Büntetés–végrehajtási Intézete, Tököl	37
III.2.8.1. A Duna Papír Termelő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. bemutatása.....	37
III.2.9. A Budapesti Fegyház és Börtön	38
III.2.9.1. A Budapesti Faipari Termelő és Kereskedelmi Kft. bemutatása.....	38
III.2.10. A Szegedi Fegyház és Börtön III. objektum	40
III.2.10.1. A Nagyfa-Alföld Mezőgazdasági és Vegyesipari Kft. bemutatása.....	40
III.2.11. A Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön	41
III.2.11.1. Az ÁBRÁND-TEXTIL Termelő és Kereskedelmi Kft. bemutatása.....	41
III.2.12. A Váci Fegyház és Börtön.....	43
III.2.12.1. A DUNA-MIX Ipari Kereskedelmi Szolgáltató Kft. bemutatása.....	43
IV. BELSŐ ELLÁTÁS FOLYAMATÁNAK VÉGIGKÖVETÉSE	45
IV.1. Eljárásrend.....	45
IV.1.1. A közbeszerzési értékhatárt el nem érő közszolgáltatási ellátás eljárásrendje....	45
IV.1.2. A közbeszerzési értékhatárokat elérő, vagy azt meghaladó közszolgáltatási ellátás eljárásrendje.....	48
IV.2.1. A belső ellátás szükségességének indoklása	56
IV.2.2. A belső ellátásban résztvevő termékek elosztása	57
IV.2.2.1. Sertéshús.....	58
IV.2.2.2. Zöldség	59
IV.2.2.3. Baromfihús	61
IV.2.2.4. Pékáru.....	61
IV.2.2.5. Mosoda	62
IV.2.2.6. A Kalocsai Konfekció-ipari Kft. tevékenységi köre	63
IV.2.2.7. Papír	63
IV.2.2.8. Az Ipoly Cipőgyár Termelő és Szolgáltató Kft.....	64
V. FOLYAMATBAN LÉVŐ FEJLESZTÉSEK, JÖVŐBENI TERVEK.....	65
V.1. A fejlesztés lehetőségei.....	65
V.2. Végrehajtott beruházások és fejlesztések	65
V.3. Rövid távú tervek.....	68
V.4. Távlati tervek	69
VI. ÖSSZEGZÉS, JÖVŐBENI ELKÉPZELÉSEK A BELSŐ ELLÁTÁS MINÉL SZÉLESEBB SPEKTRUMBAN TÖRTÉNŐ BŐVÍTÉSÉHEZ	70

VII. IRODALOMJEGYZÉK.....	73
VIII. FÜGGELÉK.....	76

Rövidítések jegyzéke

1. A jogforrásokra és joggyakorlatra való hivatkozások

Be.	1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról
Btk.	1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
Bv. tvr.	1979. évi 11. számú törvényerejű rendelet a büntetések és intézkedések végrehajtásáról
IM rend.	Igazságügyi Minisztériumi rendelet
Korm. hat.	Kormány határozat
Korm. rend.	Kormány rendelet
Mt.	1992. évi XXII törvény a Munka Törvénykönyvéről
Ptk.	1959. évi IV. törvény Polgári Törvénykönyvről
Bv. Szabályzat	6/1996 IM rendelet a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól
Hszt.	1996. évi XLIII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról
1979. 11. Tvr.	1979. évi 11. törvényerejű rendelet- a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról
Bv. Szabályzat	6/1996 IM rendelet a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól

2. Egyéb hivatkozások:

Bv. – Büntetés-végrehajtás

KESZ - Központi Ellátó Szerv

BVOP – Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága

Kft. – Korlátolt Felelősségű Társaság

GTF – Gazdasági Társaságok Főosztálya

Ptk. – Polgári Törvénykönyv

HACCP –Hazard Analysis and Critical Control Points -Veszélyelemzés Kritikus Szabályozási Pontok

ISO - International Organization for Standardization - nemzetközi szabványügyi szervezet

"Egyetlen szervezet sem támaszkodhat zsenikre, mert azokból kevés van és megbízhatatlanok. Egy szervezet erejének az a próbája, hogy többet tud-e felszínre hozni egy közönséges földi halandóból, mint amire az képesnek látszik, előhívja-e rejtett energiáit, hogy azzal másokat is segítsen képességeik kibontakoztatásában. Egy szervezet célja, hogy átlagos embereket átlagon felüli tettekre tegyen képessé."

/Peter Ferdinand Drucker/

I. Bevezetés

I.1. A témaválasztás tárgya és indoka

Tudományos diákköri dolgozatunk kutatási témája a büntetés-végrehajtás belső ellátása körét vizsgálja, azon belül is – kiemelten – a hazai büntetés-végrehajtásban résztvevő gazdasági társaságok bemutatását, valamint a belső ellátás folyamatának végigkövetését igyekszik bemutatni. Ezt a témát Dr. Czenczer Orsolya bv. százados, főiskolai docens, büntetés-végrehajtási jog tanárunk ajánlotta a figyelmünkbe.

Többféle ok vezetett arra, hogy éppen a fent hivatkozott tágabb, illetve szűkebb témát választottuk kutatásunk tárgyául. Elsősorban a szakmai kíváncsiság, továbbá a mi belső motivációnk megismerni egy olyan területet, ami újdonság a hazai büntetés-végrehajtásnak is, végül pedig a téma aktualitása is igen fontos szerepet játszott döntésünkben. Mindezekén túl azért is tartottuk szükségesnek e téma megismerését és feldolgozását, mert ebben a körben egyetlen önálló mű, publikáció, folyóirat sem jelent meg, amely olyan komplexen mutatná be, illetve elemezné a gazdasági társaságok helyzetét, mint amelyet mi felvázolni próbáltunk.

I.2. A dolgozat célja

Véleményünk szerint napjainkban, igen fontos hangsúlyt kell fektetni a munkára, ami a büntetés-végrehajtás vonatkozásában a fogvatartottak rendszeres életviteléhez, a munkához szoktatására, a család iránt érzett felelősség növelésére, a szabadulás utáni minél nagyobb tartalék képzésére a munkadíjból, a szakma elsajátítására, a szabadulás utáni életvitelhez, a jóvátétel lehetőségéhez, valamint a társadalomba történő visszailleszkedés elősegítésének szempontjából nélkülözhetetlen.

Célunk volt fellelőszerezni azokat az eszközöket és módszereket, amelyek segíthetnek büntetés-végrehajtás önellátásnak megvalósításában, ötvözve a régi, bejáratott és működőképes elemeket, az új, modern, európai normáknak megfelelő elvárásokkal. A megjelölt témát oly módon kívántuk feldolgozni és bemutatni, hogy a dolgozat egyidejűleg adjon elméleti elemzést, valamint a joggyakorlat és a jogalkotás számára hasznosítható következtetéseket.

Ezen túl minden büntetés-végrehajtási intézet életében lényeges szempont a költségvetés. Mint a társadalom nagy részének működtetése érdekében, így a büntetés-végrehajtás keretében is az anyagi források biztosítása a legelső és sokszor legfontosabb szempont. Elég csak említeni a fogvatartotti élelmezés kiadásait, a minőségi élelmiszerekkel való ellátást. Ehhez kapcsolódóan kulcskérdés az is, hogy a kötelező foglalkoztatásra létrehozott gazdasági társaságok stabilitása napjainkban – a világgazdasági válság hullámaiban – mennyiben biztosított az adott mezőgazdasági alapanyagok előállításának terén, továbbá az is igen meghatározó, hogy a fogvatartott milyen mértékben járul hozzá munkájával a javak/termékek előállításához.

I.3. Az alkalmazott kutatási módszerek

A kutatás módszere alapvetően *leíró, elemző, történeti és összehasonlító* jellegű. A kutatómunkában egyaránt igyekeztünk feldolgozni a kapcsolódó elméleti munkákat, a normatív szabályozást és vizsgálódásunk körébe vonni a kialakult gyakorlatot is.

A kutatás során számos büntetés-végrehajtási intézetben tettünk látogatást, ennek során mélyinterjúkat készítettünk az érintett vezetőkkel, szakértőkkel, valamint fogvatartottakkal. Az intézetek mellett szoros együttműködésben dolgoztunk a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Központi Ellátási Főosztályával és Gazdasági Társaságok Főosztályával. Áttekintettük az összes – nem minősített adatnak minősülő – gazdasági társaság által rendelkezésünkre bocsátott adatokat: törzslapokat, beszámolókat, tájékoztatókat, jelentéseket, jegyzőkönyveket. Emellett a felhasznált irodalomban felsorolt könyveket, tanulmányokat, folyóiratcikkeket, nemzetközi egyezményeket, határozatokat, ajánlásokat, magyar jogszabályokat, törvényeket, törvényerejű rendeleteket, rendeleteket és intézkedéseket, illetve az internet vonatkozó oldalait és dokumentumait dolgoztuk fel.

I.4. Köszönetnyilvánítás

Mindezen segítségért, valamint fáradhatatlan munkájuk elismeréseképpen szeretnénk ez úton is köszönetet mondani **Dr. Czenczer Orsolya** bv. százados, főiskolai docens Úrhölgynek, büntetés-végrehajtási jog tanárunknak, valamint a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság, Stratégiai és Elemzési Főosztály, főosztályvezetőjének, **Kovács László** bv. ezredes Úrnak, továbbá a Központi Ellátási Főosztály dolgozóinak, kiemelten **Ótott Annamária** bv. ezredes, bv. főtanácsos, főosztályvezető Úrhölgynek, **Halász-Gerebenics Edit** bv. hadnagy Úrhölgynek, **Varga Rita** bv. hadnagy, kiemelt főreferens Úrhölgynek.

Köszönettel tartozunk a Gazdasági Társaságok Főosztály dolgozóinak, különösen **Koncz Klára** bv. ezredes, bv. főtanácsos, főosztályvezető Úrhölgynek, valamint a hazai büntetés-végrehajtás gazdasági társaságok vezetőinek. Külön szeretnénk megköszönni **Heteyi Gábor** bv. ezredes, bv. főtanácsos, a Pálhalmi Agrospeciál Mezőgazdasági Termelő, Értékesítő és Szolgáltató Kft. ügyvezető igazgatójának, hogy dolgozatunk megírásához ötleteivel, meglátásaival, tapasztalatait megosztva felbecsülhetetlen segítséget nyújtott. Köszönet továbbá **Apró Andreának** a dolgozatban szereplő fényképek biztosításáért.

II. A büntetés-végrehajtás gazdálkodásának rövid történeti-, jogi- és gazdasági áttekintése

II.1. Általános áttekintés

„A bv. kódex az elítéltek nevelése címszó alatt alapelvi jelentőséggel határozza meg a szabadságvesztés végrehajtásának feladatát, amely arra irányul, hogy „fenntartsa az elítélt önbecsülését, fejlessze felelősségérzetét, és ezzel elősegítse, hogy felkészüljön a szabadulás utáni, a társadalom elvárásának megfelelő önálló életre”.¹

Így van ez nemcsak hazai, de nemzetközi szinten is, hiszen az Új Európai Börtönszabályok alapelvei között az 5. és 6. Szabályokban megfogalmazottak szintén egy jól átgondolt reintegrációs folyamat eredményeként látatják megvalósulni a sikeres reszocializációt. Míg az 5. Szabály a normalizálás kedvező aspektusait emeli ki, azaz megfogalmazza, hogy bár a börtönélet természetesen sohasem lehet a szabad társadalomban való élettel azonos, de a lehető legjobban kell, hogy igazodjék a szabad környezetben való élet pozitív aspektusaihoz. Éppen ezért a büntetés-végrehajtási hatóságoknak tevékenyen fel kell lépniük annak érdekében, hogy a börtönben az életfeltételek a lehető legjobban közeledjenek a rendes élethez és biztosítaniuk kell, hogy a normalizálás ne eredményezzen embertelen fogvatartási feltételeket. Ugyanakkor a 6. Szabály szerint minden egyes fogvatartást úgy kell kezelni, hogy megkönnyítse a szabadságuktól megfosztott személyeknek a szabad társadalomba történő visszatérését. Figyelmeztet arra, hogy a már jogerősen elítélt vagy előzetes letartóztatásban lévő fogvatartottak egyszer majd visszatérnek a szabad társadalomba és a börtönéletet ennek a ténynek a figyelembe vételével kell megszervezni. Ennek megfelelően a fogvatartottakat jó testi és mentális egészségben kell tartani, lehetőséget kell kapniuk a munkára és a tanulásra. Hosszú időtartamú büntetések esetén a börtönéletnek ezt az aspektusát gondosan meg kell tervezni, a bezárás káros hatásainak a legkisebb mértékűre kell szorítkoznia és a fogvatartottak számára lehetővé kell tenni, hogy a legjobban tudják hasznosítani fogvatartásuk idejét.²

A nemzetközi normákból a hazai szabályozás a jogharmonizációt követően átvett olyan elemeket, mint az önbecsülés fenntartása vagy a felelősségérzet fejlesztése. Továbbá a hazai szabályozók a büntetés-végrehajtási szervezet azon kötelességét is hangsúlyozzák,

¹ Dr. Lőrincz József - Dr. Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon, Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Sajtóiroda, 1992, 86.old

² Új Európai Börtönszabályok (Rec. 2006) 5.- 6. Szabályok

miszerint a börtönbüntetés – amennyire lehetséges – ne károsítsa az egyén értékeit, így önértékelését, önálló életvitelre való képességét, valamint, hogy keltse fel felelősségérzetét saját jövőbeni sorsának alakulásáért. Az elítélt önbecsülésének fenntartását megfelelő bánásmóddal, értelmes tevékenység szervezésével, társadalmi hasznosság tudatának kialakításával, illetve erősítésével lehet elérni – vallja a jogalkotó.

Az elítéltek nevelésének egyik legfontosabb mozzanata az érintettek célszerű foglalkoztatásának, a rendelkezésre álló idő pozitív és konstruktív eltöltésének megszervezése. Ezen foglalkoztatás elsődleges célja, hogy elősegítse az elítéltek szellemi és fizikai állapotának fenntartását, valamint olyan alap- és szakműveltség megszerzését, amelynek révén növekszik az esélyük a szabadulás utáni visszailleszkedésre. Ilyen tevékenység a büntetés-végrehajtási intézetben szervezett oktatás és képzés, amely az elítélt munkaerő-piaci esélyeit javítja, továbbá ide tartoznak a műveltséget, a fizikai állóképességet fejlesztő szakköri, sport és egyéb tevékenységek, de a betegek és a megváltozott munkaképességűek terápiás, rehabilitációs foglalkoztatása és a társadalmilag hasznos termelőmunka végzése is. Ide tartozik nem utolsósorban a szervezett foglalkoztatás bármely formájának alkalmazása is, amely egyidejűleg mérsékelheti a börtönbüntetéssel járó káros hatásokat. Az értelmes tevékenység hozzátartozik a társadalom megszokott normális életviteléhez.³

II.2. Történeti áttekintés

Az elítéltek munkáltatása történelmileg elválaszthatatlan a mai értelemben vett szabadságvesztés-büntetéstől, annak szinte a kései középkortól természetes kísérőjévé vált. Az elítéltek munkavégzése körüli bonyodalmak akkor kerültek a közfigyelem fókuszába, amikor a XIX. század második felében az elítélti munka a szabadmunka versenytársaként jelent meg. A szabad munkavállalók és a szakszervezetek élénk tiltakozásának hatására az olcsó, konkurenciát jelentő rabmunka termékeit kitiltották a piacról.⁴

A II. világháború után az úgynevezett szocialista elítélti munkáltatás, amellet, hogy gazdaságilag jól illeszkedett az olcsó tömeggyártás tervgazdasági kereteibe, jelentős súlyú gazdasági-, jogi-, pedagógiai-, nem kevésbé munkaszervezési problémát vetett fel. A jogalkotás irányítói mindvégig egyetértettek, hogy az elítéltek munkavégzése – ha más-más szempontból is, de fontos momentuma a szabadságvesztés végrehajtásának. Ez a

³ Dr. Lőrincz József - Dr. Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon, Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Sajtóiroda, 1992, 86.old.

⁴ Mezey Barna: A magyar börtönügy „hosszú” 19. évszázada. In: Börtönügyi Szemle, 24. évf./ 4. szám.

felfogás a közvélemény által is támogatottá vált. Sajátos módon maguk az érintett fogvatartottak is érdekeltek a folyamatos és díjazásban részesített munkavégzésben, ez akkor érzékelhető különösen, ha nem tudják őket foglalkoztatni és a számukra is nehezen viselhető tétlenséget kénytelenek elviselni.⁵

A 90-es évek elején a börtönügy társadalmi környezetében bekövetkezett gyors változások – a piacgazdaság térnyerése, az elítéltek emberi-állampolgári jogi helyzetének az európai jogrendszerrel való harmonizálása – sürgették az elítélt munkáltatást övező konfliktusok áttekintését és azok megoldását. Erre tett kísérletet a hazai büntetés-

aratás Állampusztán

végrehajtási jogalkotás a Bv. Kódex 1993-as és 1995-ös módosításával, korántsem a végleges megoldás igényével. Az elítéltek munkavégzésének bonyolult és ellentmondásos természetét mutatja, hogy nem csupán a fentiekben taglalt reszocializációs oldala létezik, hanem, mint szervezett keretekben végzett emberi munka, gazdasági szempontból is értékelhető, mérhető.

Az 1993-ban korlátolt felelősségű társaságokká alakult korábbi szocialista büntetés-végrehajtási vállalatok tevékenységét alapvetően a tervszerű gazdálkodás gazdaságossági igényei határozták meg, mégis különleges rendeltetésüknél fogva újra és újra erőfeszítések történtek a sajátos nevelési, jogi helyzetük megteremtésére.

Hazai szakirodalmunkban a rendszerváltozás után újabb impulzust kapott a munkáltatás reszocializációs és gazdaságossági ellentmondásainak a piacgazdasági körülmények melletti értelmezése. A nemzetközi tapasztalatok arra mutatnak, hogy a rabmunka gazdaságosságát mind a kormányok, mind az adófizetők azokban az országokban várják el a büntetés-végrehajtási szervezetektől, ahol az életszínvonal alacsony, vagy ahol a gazdaság általános visszaesése is jellemző.⁶

⁵ Dr. Lőrincz József - Dr. Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon, Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Sajtóiroda, 1992, 87.old.

⁶ Dr. Lőrincz József - Dr. Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon, Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Sajtóiroda, 1992, 87-88. old.

II.3. Jogi áttekintés

A magyar Munka Törvénykönyve már a törvény céljánál, 1. §-ban megfogalmazza a tisztességes foglalkoztatás alapvető szabályait a vállalkozás és a munkavállalás szabadságának elve szerint, tekintettel a munkáltató és a munkavállaló gazdasági, valamint szociális érdekeire. A 9. § alapján a törvény hatálya alá tartozók személyhez fűződő jogainak tiszteletben tartását hangsúlyozza. A munkavállaló személyhez fűződő joga akkor korlátozható, ha a korlátozás a munkaviszony rendeltetésével közvetlenül összefüggő okból feltétlenül szükséges és a cél elérésével arányos. A személyhez fűződő jog korlátozásának módjáról, feltételeiről és várható tartamáról a munkavállalót előzetesen tájékoztatni kell. A munkavállaló a személyhez fűződő jogáról általános jelleggel előre nem mondhat le. A munkavállaló személyhez fűződő jogáról rendelkező jognyilatkozatot érvényesen csak írásban tehet.⁷ Bár a fogvatartottak munkáltatásának jogi szabályozása speciális munkakörülményeket feltételez, mégis a kettős jogállás értelmében számos – a fogvatartottakra vonatkozó munkáltatási és foglalkoztatási – szabály ezen törvénykönyv szellemében és elvárásaiban érvényesül.

Napjainkban a fogvatartottak munkához való jogosultságát, a munkáltatásukra vonatkozó kötelezettségét a 1979. évi 11. Tvr. rendelkezései határozzák meg. Eszerint a 36. § (1) bekezdés kimondja, hogy az elítélt jogosult társadalmilag hasznos munka végzésére, a munka mennyiségének és minőségének megfelelő jövedelemre és munkavédelemre.

sértéstelep Állampusztán

Az elítéltek munkáltatása a szabadságvesztés végrehajtásának fontos része. Célja az, hogy elősegítse az elítélt testi és szellemi erejének fenntartását, lehetőséget adjon a szakmai gyakorlottság megszerzésére és fejlesztésére, és ezáltal megkönnyítse, hogy a szabadulása után a társadalomba beilleszkedjék. Az elítéltet a büntetés-végrehajtási intézet adottságainak megfelelően kell társadalmilag hasznos munkával foglalkoztatni.⁸

A nemzetközi szabályzó szintén történelmi távlatokba visszatekintve tér ki a fogvatartottak munkáltatására. Az Európai Börtönszabályok 105. Szabályának értelmében

⁷ 2012. évi I. tv. a Munka Törvénykönyvéről

⁸ 1979. évi 11. tvr.

a módszeres munkáltatást programnak kell segítenie, mely tartalmazza az elítélt fogvatartottak rezsimjében kitűzött célok elérését. A rendes nyugdíjkorhatárt el nem ért elítélt fogvatartottak kötelezhetők munkavégzésre fizikai és mentális alkalmasságukra figyelemmel, az orvos által meghatározottak szerint. Amikor az elítélt fogvatartottakat munkavégzési kötelezettség terheli, munkafeltételeiknek meg kell felelniük a büntetés-végrehajtáson kívül alkalmazott szabályoknak és ellenőrzéseknek. Ha az elítélt fogvatartottak munkaidőben, tervezett rezsimjük keretében oktatási vagy más programokban vesznek részt, ugyanúgy jár számukra a munkabér, mintha dolgoznának. Ha az elítélt fogvatartottak dolgoznak, munkabérük vagy megtakarításaik egy része felhasználható az általuk okozott károk kárpótlására, ha a bíróság azt elrendelte, vagy ha a fogvatartott ahhoz hozzájárul.

Bár a büntetés-végrehajtási hatóságok még mindig jogosultak kötelezővé tenni a munkát, ez a jog több korlátozás alá esik, vagyis a munkafeltételeknek a börtönön kívül alkalmazandó minden normának és ellenőrzésnek meg kell felelniük. A 105. szabály előírja, hogy az önként munkára jelentkező fogvatartottak fizetésre legyenek jogosultak. Ennek az elvnek az elismerése segít annak biztosításában, hogy a munkalehetőség ne szolgáljon ürügyül kedvezőbb bánásmódhoz a munka elosztásában. Arra is bátorítani fogja az elítélt fogvatartottakat, hogy önként jelentkezzenek mind munkára, mind például az oktatási programokban való részvételre.⁹

II.4. Gazdasági áttekintés a belső ellátás szükségszerűsége szempontjából

A fogvatartottak munkáltatását két alrendszerben oldja meg a magyar büntetés-végrehajtás. Egyrészt az intézmények fenntartási munkáiban, amely a foglalkoztatás kisebb hányadát jelenti, másrészt viszont az állam tulajdonában lévő, versenyágazatban működő gazdasági társaságokban (Kft-kben), mely a foglalkoztatás nagyobb hányadát jelenti.

Az első munkáltatási alrendszer a költségvetés keretei között, költségvetési források felhasználásával történik, ezért előre tervezhető, konkrétan meghatározható. A második munkáltatási alrendszer szerepel nagyobb súllyal a magyar büntetés-végrehajtás rendszerében, és egyúttal hordozza magában a nagyobb bizonytalanságot is, mint a következőkben elemzésre kerül.

⁹ Új Európai Börtönszabályok 105. Szabály

Az említett Kft-k 1994-ben, az 50-es években létrehozott állami vállalatok jogutódjaiként jöttek létre, azok teljes vagyonával és termékszerkezetével kezdték meg működésüket. Feladatuk a következő kettős célkitűzésnek való megfelelés volt:

- egyrészt: a fogvatartottak minél magasabb mértékű munkáltatásának, foglalkoztatásának biztosítása,
- másrészt: a piacgazdaság követelményeihez való igazodás, vagyis az eredményes gazdálkodási tevékenység megvalósítása.

tehenészet Állampusztán

Azonban az átalakuláskor megörökölt vagyon kétféle volt, egyrészt **termelővagyon**, amellyel iparszerű tevékenységet folytattak, illetőleg nagyüzemi szintű **mezőgazdasági vagyon**, mellyel zömében állattenyésztést és gabona, ill. takarmánytermesztést végeztek. Termékeiket a szabadpiaci verseny keretei között

értékesítették. A gazdasági erőviszonyok átrendeződése, a gazdasági folyamatok nemzeti és nemzetközi alakulása következtében egyre jobban kiszorultak a versenyből, és mind a nemzeti, mind a nemzetközi piacaik jelentős részét elveszítették. Így megszűnt a nagyszériás bútorgyártás, töredékére csökkent a kisbútorok előállítása, megszűnt a textilszövődei tevékenység. Fejlesztési források hiányában profilváltásra, termékkorszerűsítésre csak részlegesen került sor.

Előbbiek következményeként a társaságok tevékenységében megváltoztak az arányok: a saját termék előállítás, a kooperációs termék-előállítás és a bér munka-tevékenység hármában egyre inkább a bér munka irányába tolódott a hangsúly (bár mindhárom területen a társaságok jelentős kapacitással rendelkeztek, mind a technikai adottságok, mind a szakmakultúra vonatkozásában), amely sokkal kisebb eredménytartalommal bírt és növelte a társaságok kiszolgáltatottságát. A versenyképesség rohamos csökkenése mellett nyomasztó volt a fogvatartottak munkáltatásának biztosítása, hiszen a fogvatartotti foglalkoztatás feltétele a folyamatos működőképesség fenntartása is egyben.

Mint említettük a fogvatartottak munkáltatása a reintegráció rendkívül fontos eszköze, mert mindamelllett, hogy rendszeres életvitelhez szoktat, elősegíti a család iránt érzett felelősség növelését, az otthoniak támogatását, de a szabadulásra való tartalékolást és a jóvátétel lehetőségét is. 2011. év első felében a Kormány megvizsgálta a foglalkoztatás helyzetét. Megállapításra került, hogy csökkent a foglalkoztatott

fogvatartottak száma, és ezzel párhuzamosan a tartási költségekhez való hozzájárulás összege is. A tendencia megfordítása, a bevétel növelése, és ezzel a költségvetési források iránti igény csökkentése érdekében készült el a 44/2011. (III.23.) Kormányrendelet, és a 9/2011. BM rendelet, amelyek a fogvatartottak kötelező foglalkoztatásnak feltételeit biztosítják, és helyezik új alapokra. Ezen rendeletek által a jogalkotó a feladat ellátása érdekében a problémák kiküszöbölésére, fejlesztési lehetőségek keresésére próbált meg választ kapni, ezért helyezte a hangsúlyt a piacteremtésre, a tőkebevonásra, a fejlesztési források bevonására, valamint a belső tartalékok kihasználására.

A szabályozással létrehozott új ellátórendszer működtetésének eredményeként az alábbi célok elérése került meghatározásra:

1. a foglalkoztatott fogvatartottak számának növelése, hosszú távon a teljes foglalkoztatás megteremtése,
2. a fogvatartottak részéről a tartási kötelezettségekhez történő hozzájárulás mértékének növelése,
3. a rendszeres életvitelhez, munkához szoktatás, szakmai képzés útján a szabadulás utáni társadalmi beilleszkedés elősegítése,
4. a közfeladat ellátását biztosító közvetlen költségvetési támogatási szükséglet csökkentése, megszüntetése,
5. a költségvetési források hatékonyabb felhasználása (egy forrásból két közfeladat – a fogvatartotti foglalkoztatás és állami szervek ellátása),
6. a büntetés-végrehajtási szervezet önellátásának megteremtése, fejlesztése.

A büntetés-végrehajtási szervezet által központi államigazgatási- és rendvédelmi szervek részére nyújtandó természetbeni ellátórendszer a 12 büntetés-végrehajtási gazdasági társaság számára – az eredményes működést megalapozó – tervezhető, kiszámítható megrendelés állományt biztosít. A fogvatartottak ellátásában felmerülő szükségletek minél szélesebb körében lehetővé teszik az előállított termékek és szolgáltatások felhasználását. Az önellátás és élelmezési alapanyagok egy részében, ruházati- és egyéb felszerelési tárgyakban, lábbelik, zárka-felszerelési tárgyak tekintetében, biztosítja az ellátási körbe tartozó központi államigazgatási-, egészségügyi-, honvédelmi-, valamint a rendvédelmi szerveknek az ellátáshoz szükséges költségvetési források kettős feladatot ellátó felhasználását.¹⁰

¹⁰ BVOP Központi Ellátási Főosztály, Jelentés-2012.06.15., 1. old.

III. Hazai büntetés–végrehajtásban résztvevő gazdasági társaságok

III.1. A büntetés–végrehajtási gazdasági társaságok helyzetértékelése

Mint említettük a történeti kitekintésnél a fogvatartottak munkáltatását 1994-ig az erre a célra létrehozott tizenkét büntetés–végrehajtási vállalat oldotta meg. A rendszerváltást követő piaci változások következményeként a tizenkét büntetés–végrehajtási vállalat közül öt csődeljárás alá került, de a csődöt elkerülő hét vállalat munkáltatási rendszere is válságossá vált. A központi beavatkozásnak köszönhetően a büntetés–végrehajtási vállalatok más hasonló tevékenységű „civil” szervezetekkel ellentétben működőképesek maradtak. A vállalatokat 1994. január 1-jei dátummal az igazságügy miniszter, mint alapító a törvényi előírásoknak megfelelően tizenkettő egyszemélyes Kft-é alakította.¹¹ Ezáltal a fogvatartotti munkáltatás problémaköre egyrészt büntetés–végrehajtási szakmai kérdés, másrészt - ehhez kapcsolódóan - pénzügyi, gazdálkodási kérdés is lett egyben.¹²

A fogvatartotti munkáltatást a magyar törvényi rendelkezésekhez és egyes nemzetközi előírásokhoz, szerződésekhez való csatlakozásunk is megerősíti. Kiemelt helyet foglalnak el ezek közül – a nemzetközi gyakorlat alapjául szolgáló – ENSZ minimum irányelvei¹³ és az Európai Börtönügyi Szabályok¹⁴ előírásai. Követendő elvekként azonban figyelmeztetnek arra, hogy a profitszerzés nem lehet elsődleges cél a munkáltatással szemben, „nem engedhető meg, hogy a profit, mint gazdasági cél kiszorítsa a fogvatartottaknak a tisztességes kezeléshez való jogait.”¹⁵ A gazdaságosság alapkövetelmény, de jórészt azt irányozza elő, hogy az állam mindenkori tehervállalása mellett az elítélt részben megteremtse ellátási költségét.

A támogatási rendszer a jogszabályi és szabályozási változások következtében nem nyújtott fedezetet a megfogalmazott részköltségek teljes körű ellentételezésére sem.

¹¹ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Semegi Attila bv. alezredes: A büntetés–végrehajtási gazdasági társaságok hosszú távú fejlesztési koncepciója, Budapest, 2000, 1. old.

¹² Tóth László: A gazdasági társaságok jelene, a gazdasági működés jövőbeni tervei, Börtönügyi Szemle Büntetés–végrehajtási szervezet szakmai tudományos folyóirata, 2009. 2. szám 1. old.

¹³ Ezek közül a legfontosabbak a következők: Minimum irányelvek a letartóztatott személyekkel való bánásmódról, ENSZ 1955.; az Európai Tanács 2/2006. számú ajánlása az Európai Börtönszabályokról; Alapelvek a fogvatartottakkal való bánásmódról, ENSZ 45/111/1990. sz. határozat; az Európa Parlament A4-0369/1998. sz. határozata az Európai Unió belüli fogvatartási körülményekről. Ezen általános jellegű dokumentumok mellett a fogvatartás és a fogvatartottakkal való bánásmód egyes területeiről számos ENSZ és Európai Tanács határozat és ajánlás jelent meg.

¹⁴ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2006. január 11-én elfogadott 2006/2. számú ajánlás az Európai Börtönszabályokról (EBSZ).

¹⁵ Tóth László: A jogszabályi feltételrendszer, Börtönügyi Szemle Büntetés–végrehajtási szervezet szakmai tudományos folyóirata, 2009. 2. szám 1. old.

Ugyanakkor a rendszer lehetővé tette, hogy az átalakuláskor igényelt, de elmaradt tőkefeltöltés - 974 millió forint - ellenére a Kft-k likviditásukat megőrizték és, hogy a minimálisan szükséges fejlesztések, felújítások ne maradjanak el. A büntetés – végrehajtási Kft-k támogatási rendszerének köszönhetően eleget tudtak tenni a megfogalmazott állami feladatoknak, de a szakmai szigorítások, a piaci helyzet és a fejlesztések hiánya megnehezítette a feladatukat.

A Kft-k termékszerkezete a vállalati idők struktúráját idézi. Az elmúlt tíz évben a Büntetés-végrehajtási Kft-k által termelt jóságok piaca liberalizálttá vált ennek köszönhetően a piaci versenytársak száma megsokszorozódott. Nehezíti a helyzetüket, hogy a civil vállalatokkal ellentétben olyan költségek is terhelik a gazdálkodásukat, amely a fogvatartottak foglalkoztatásából adódik. A kapott állami támogatásokkal életben tartották magukat, likviditásukat megőrizték. A támogatási rendszer, mivel nem ellentételezte a sajátos többletköltségek teljes összegét, ezért a Kft-k fejlesztési beruházási pénzeszközeit csoportosították át ennek ellentételezésére. A beruházások elmaradása azt eredményezte, hogy a piacon történő szerepvállalásuk jelenleg elérte azt a kritikus pontot, hogy fejlesztések, struktúra váltás elmaradása esetén a piacról a Kft-k többsége termékeikkel kiszorul, tömeges ismételt csődhelyzet alakulhat ki. (példa erre az Alföldi Bútorgyártó Vállalat esete). Ezt a folyamatot állította meg a természetbeni ellátórendszer létrehozása.¹⁶

III.1.2. A hazai büntetés–végrehajtásban résztvevő gazdasági társaságok bemutatása

A 12 Kft. eltérő képet mutat, ennek jellegét elsődlegesen tevékenységi körük határozza meg. Ezért fő meghatározó a tevékenységi struktúrájuk szerinti csoportosítás:

a) Bútoripar	Budapesti Faipari Termelő és Kereskedelmi Kft.
b) Textilipar	Sopronkőhidai Kft., Kalocsai Konfekcióipari Kft., Ábránd-
Textil Kft.
c) Cipőipar	Ipoly Cipőgyár Kft.,
d) Mezőgazdaság	Pálhalmai Agrospeciál Kft., Állampusztai Kft.,
Annamajori Kft., Nagyfa-Alföld Kft.
e) Papíripar	Duna Papír Kft.
f) Vegyes	Nostra Kft., Duna-Mix Kft.

¹⁶ A büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok hosszú távú fejlesztési koncepciója, Budapest, 2000, 2. old.

Közös jellemzőjük, hogy a 90-es évek elejének válságát állami segítséggel tudták kezelni. A tényleges struktúra tevékenységi körváltás egy Kft-nél valósult meg (Duna Papír Kft.). Jellemzővé vált, hogy azok a Kft-k értek el kimagasló sikereket, ahol saját eszközeikkel a saját termelésen kívül ugyanilyen jellegű nyílt vagy félig nyílt bér munkáltatást végeznek. A döntő többségben a profil változatlan maradt. Ezeknél a Kft-eknél a profil szűkítés és költségcsökkentési program vált döntővé. Kiemelt szerepet kapott a „mobil” bér munkák vállalása.

Összességében elmondható, hogy valamennyi Kft az elmúlt időszakban saját erőből, vagy külső segítséggel, reorganizációs programot hajtott végre. A reorganizáció közös jellemzője valamennyi Kft-nél az adósságkezelési és rendezési, valamint a költségcsökkentési program volt. A reorganizációs folyamat néhány Kft-re jellemzően megvalósult eleme a termelésfejlesztési és erőforrás hasznosítási program.

III.1.3. A társaságok általános piaci helyzete

A büntetés-végrehajtási társaságok döntő többsége az örökölt tevékenységi struktúrával rendelkezik. A nehézséget az okozza, hogy az örökölt tevékenységek:

- fejlesztése magas tőkeigényű,
- a termékkör iránt csökkenő, illetve stagnáló a hazai piac,
- a liberalizált piac miatt polarizálódott, sokszereplőssé vált a hazai piac,
- import belépési korlát alacsony a hazai piacon,
- export korlát a piaci jelenlét magas költségei miatt relatíve magas,
- a mezőgazdasági ágazatban nagyfokú függés az éves mezőgazdasági támogatástól.¹⁷

Előnyük, hogy a struktúra piaci viszonyoktól függetlenül alkalmas állami megrendelések teljesítésére. Az állami támogatás működést fenntartó hatásának köszönhetően adott iparágban talpon maradtak, az egyéb nem állami feladatot ellátó hasonló tevékenységű hazai cégek többségével szemben.

III.1.4. Büntetés-végrehajtási Kft-k jogi helyzete

A Büntetés-végrehajtási Kft-k jogi helyzetét tekintve 100%-ban állami tulajdonban lévő Kft-k. A Büntetés-végrehajtási Kft-k esetében az alapító az igazságügyért felelős miniszter. Az üzletrész vagyonkezelője a Magyar Nemzeti

¹⁷ A büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok hosszú távú fejlesztési koncepciója, Budapest, 2000, 3. old.

Vagyonkezelő Zrt., azonban a tárgyi vagyon a gazdasági társaságoké. A büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok egyúttal a büntetés-végrehajtási szervezet részei is. Státuszukat a gazdasági társaságokról szóló törvény szabályozza. A munkavállalók közül a társaságokhoz vezényelt hivatásos tagokra a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról továbbiakban (Hszt.) vonatkozik, a „civil” munkavállalókra pedig a Munka Törvénykönyve, az ügyvezetőkre emellett részben vonatkozik a Ptk. szabályozása is. Az intézetek és a gazdasági társaságok viszonyát megállapodás rendezi. A tulajdonos jogainak gyakorlására a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága képviseletében az országos parancsnok, szerződés alapján jogosult.¹⁸

III.2.1. Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet

III.2.1.1. Az Állampusztai Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. bemutatása

Az Állampusztai Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. mezőgazdasági profilú társaság. Ezen belüli növénytermesztési ágazat (őszi búza, őszi árpa, tönkölybúza, káposztarepce, napraforgó, szója, borsó, kukorica), állattenyésztési ágazat (juh-, ló-, mangalica-, és pulykatenyésztés). A legnagyobb területen – közel 10 ezer hektáron – gazdálkodó mezőgazdasági társaság.

Alapításakor termékszerkezetét a gabona- és a takarmánynövények mellett jelentős ültetvény területeken – szőlő, barack – való gazdálkodás, valamint szarvasmarha- és sertés tenyésztés képezte. Területének egy része ökológiailag feltételhez kötötten használható, tekintettel arra, hogy a Kiskunsági Nemzeti Park területén fekszik.

A 90-es években jelentős veszteséggel működött a társaság, melyet évek óta tartó stabil nyereséges gazdálkodás váltott fel. A társaság vezetése reorganizációs tervet dolgozott ki, ennek keretében költségcsökkentő intézkedéseket és termékszerkezeti átalakításokat határoztak meg, a veszteséges ágazatokat – mind az ültetvények, mind az állattenyésztés vonatkozásában – felszámolták.

Mára a nagyüzemi gabona- és takarmánynövények, állattenyésztésben a pulykahízlalás jelenti a fő tevékenységét. Jelentős pulykahízlaló kapacitással rendelkezik, a végterméket élő állapotban értékesíti az integrátor felé. Nem rendelkezik vágókapacitással és nincs saját márkás végterméke. Kisebb területen a biogazdálkodásra

¹⁸ A büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok hosszú távú fejlesztési koncepciója, Budapest, 2000, 5. old.

alkalmas területek kialakítása, valamint a kézimunkaerő igényes kertészeti kultúrák meghonosítása a jellemző.

Az agrárágazati támogatásokat jól használja ki: mind az ültetvények felszámolásában, mind a szarvasmarha állomány megszüntetésével (melyet gazdaságtalan volta mellett állategészségügyi indokok, TBC fertőzöttség is szükségessé tették) igénybe vette a céltámogatásokat, jelentős erőgépfeljesztést hajtott végre a kamattámogatott hitelek igénybe vételével, benne van az AKG támogatási programban. Kisebb volumenben, elsősorban fajtafenntartási céllal mangalica és juhtartással is foglalkoznak.

Az utóbbi évek nyereséges gazdálkodása következtében csökkenteni tudja az idegen – elsősorban integrátori – források igénybe vételét, pénzügyileg stabil. Fogvatartotti foglalkoztatást elsősorban az állattenyésztés területén és a kertészetben tud biztosítani.

A társaság belső ellátásban élelmezési ágazaton belül a baromfi, ezen belül a csirke ellátási láncba sikeresen kapcsolódott be, valamint a zöldségfélék biztosításában vesz részt, továbbá a beruházási cél egy csirkevágóhid kivitelezése.¹⁹ Az ingatlan háttér kialakításának (istálló átalakítása, etető, itatórendszerek adaptálása a pulykahízslalásról a baromfi hízslalásra, szellőztetőrendszer átalakítása) költsége 25 millió Ft. A megvalósítást 2011 második félévében, a társaság saját erőből megoldotta. A társaság zöldmezős beruházásként hozza létre a csirke vágóhid üzemét. A beruházás tervezett költsége meghaladja a 300 millió forintot, finanszírozása szintén saját forrásból valósul meg. A tervezett végtermék kibocsátási nagysága meghaladja a büntetés - végrehajtás keresletét. A tervezett vágóhid kapacitása a teljes állomány vágását lefedi.

A brojler csirke vágási súlya 2 kg, vágási vesztesége mindössze 15%, ez azt jelenti, hogy a társaság csirkehús kibocsátási kapacitása 560 tonna, ezzel szemben a büntetés - végrehajtás éves igénye 175 tonna. A szabad kapacitás piacra helyezése elsősorban az integrátoron keresztül történik. A vágóhid megvalósításának tervezett időpontja 2012. második félév. Látható, hogy ilyen időütemezés mellett a csirketenyésztés produktuma nem vonható be azonnal a belső ellátásba saját tevékenységként. Ennek áthidalására az üzem megépültéig a társaság bérvágást végeztet meglévő partnereivel. A bérvágással biztosítja a brojler csirkehús büntetés - végrehajtási intézetek felé történő belső ellátását.

A gazdasági társaság beszámolójából kitűnik, hogy a foglalkoztatott fogvatartottak létszáma 2011-ben 587 fő, amelyet 2012-re 600 főre terveznek növelni. Ezzel együtt

¹⁹ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Állampusztai törzslap, 2012.

megnövekszik a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma is, ami 2011-ben 96 fő, míg 2012-ben 99 főre emelkedne.

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	2 421 321	2 063 604
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	725 000	725 000
eredménytartalék (e Ft)	750 802	859 244
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	1 427 325	1 209 780
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	606 759	120 600
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	587,1	600,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	96,4	99,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		0
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		7 500
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		7 500

1. ábra

aratás Állampusztán

pulykatelep

III.2.2. A Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet

III.2.2.1. A Pálhalmi Agrospeciál Mezőgazdasági Termelő, Értékesítő és Szolgáltató Kft. bemutatása

A Pálhalmi Agrospeciál Mezőgazdasági Termelő, Értékesítő és Szolgáltató Kft. mezőgazdasági profilú társaságok közül az egyik legjobban teljesítő társaság, ágazatstruktúrája a következő:

növénytermesztési ágazat (klasszikus gabonafélék, ipari- és takarmánynövények), állattenyésztési ágazat, szarvasmarha (húshasznú és tejelő), valamint sertésenyésztés, kooperációs tevékenység, biogáz üzem, ipari szolgáltatás, radiátorok gyártása, vegyesipari bémunkák, mosodai szolgáltatás végzése. A tej-, és hústermelés (vágóhíd; hasított félsertések) és az élelmiszer alapanyagot szolgáló

növénytermesztés HACCP minősítésű. A társaság közel hat ezer hektáron gazdálkodó mezőgazdasági profilú cég, mely egy stabil eredményes vállalat jogutódjaként kezdett Kft. formában működni. Az agrárágazati támogatások kihasználásával intenzív beruházási fejlesztési tevékenységet folytat (gépesítés, istállók korszerűsítése, biogáz üzem, mosoda, zöldségfeldolgozó üzem stb.). AKG program támogatásnyertes. 2011. év második felétől a belső ellátás keretében hasított félsertésekkel és tisztított, darabolt, konyhakész alapzöldségekkel eredményesen látja el a régióhoz tartozó büntetés-végrehajtási intézeteket. Elsősorban a környezetvédelmi beruházások kiváltására, valamint a környezettudatos gazdálkodás érdekében nagy kapacitású biogáz erőművet hozott létre az állattelepi hulladék feldolgozására. A beruházás részét képezte egy nemzetközi (az osztrák állammal kötött) szerződés széndioxid kvóta értékesítésére.

A fogvatartotti foglalkoztatásban, és egyúttal az eredményes működésben korábban meghatározó volt a társaság területén lévő két nagy iparcsarnok, melyben nagy létszámú, magas biztonsági fokozatú fogvatartottak foglalkoztatása zajlott. A gazdasági válság miatt a partnerek a termelésből kivonultak, így mára az ipari bér munka a korábbiak töredékére csökkent.

A gazdasági társaság beszámolójában fellelhető adatokból kitűnik, hogy a foglalkoztatott fogvatartottak tényleges létszáma 2011-ben 710 fő volt, amit a 2012. évre 714 főre terveznek bővíteni. Ezzel együtt növekszik a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma is, ami 2011-ben 175 fő volt, 2012-ben 179 fő lesz.

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	3 313 250	3 435 865
ebből		
jegyzett tőke (e Ft)	350 730	350 730
eredménytartalék (e Ft)	1 830 859	2 217 946
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	2 743 918	2 879 802
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	387 087	122 615
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	709,9	713,8
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	175,3	178,3
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		0
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		179 430
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		931 813

2. ábra

A női fogvatartottak foglalkoztatására mosodai ágazatot üzemeltet, ahol nagy kapacitással, pipere és egészségügyi minőségben is képesek szolgáltatni. A 2011. évben a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet területén egy új mosodát, és zöldségfeldolgozó üzemet hoztak létre, mely a belső ellátás kiszolgáltatását hivatott biztosítani.

A társaság nyereségesen működik, a menedzsment korszerű szemléletű, fejlődés orientált. Jövőképe a környezettudatos, energiakímélő „ökológizálkodás” fokozatos kialakítása.²⁰

aratás

szarvasmarha telep

III.2.2.2. A Pálhalmi Agrospeciál Kft. mosoda bemutatása

A társaság székhelyén üzemeltetett mosodájában 2003-ban jelentős építészeti és gépészeti technológiai rekonstrukciót hajtottak végre. Ezzel mosodájuk az ÁNTSZ engedélye alapján- alkalmassá vált egészségügyi mosásra is. Jelenleg 64 fős dolgozói létszámmal, két műszakban évente 1.300 tonna textíliát dolgoznak fel. Célkitűzésük a jó, megbízható minőségű termék, illetve szolgáltatás előállítása, a vevői igényekre rugalmasan reagáló termelés és termékfejlesztés - a lehető legkisebb környezeti terhelés és biztonságos munkakörülmények fenntartása mellett. Társaságuk 2002. óta rendelkezik az ISO 9001:2000 minősítéssel. A környezetvédelemmel kapcsolatos elkötelezettségüket kifejezésre juttatva vállalatuknál bevezetésre került 2009-ben a környezetközpontú irányítási rendszer az ISO 14001:2004 szabványhoz illeszkedve. Tevékenységünkkel vállalják:

- textíliák elkülönített mosását;
- igény szerinti fertőtlenítését;
- varrodában kisebb javítások elvégzését;
- hengeres, présgépes és kézi vasalást, hajtogatást;

²⁰ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Pálhalma törzslap, 2012

- igény esetén egyedi, fóliázott csomagolást;
- szerződés szerinti szállítást, gyűjtőfuvar.

Közel negyven szerződéses partnerük között találhatóak kórházak, kollégiumok, szállodák, szálláshelyek, éttermek és egyéb állami intézmények.²¹

mosoda

vasaló

III.2.2.3. A Pálhalmi Agrospeciál Kft. által a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben létrehozott zöldségfeldolgozó üzem bemutatása

A budapesti zöldségfeldolgozó üzemben 2011 októberében kezdték meg a termelést. Termékeiket belső ellátás keretében megyei és országos büntetés-végrehajtási intézeteknek, illetve közétkeztetésben iskoláknak, éttermeknek, nagyüzemi konyháknak szállítják. A védőgázos, illetve a vákuumos kiszerelés alkalmas arra, hogy megvédje az árut a bakteriológiai folyamatok idő előtti elindulásától. A bekerülési érték 45 millió forint volt, melyből 20%-ot a társaság saját erőből biztosított, 80%-ot a fogvatartottak foglalkoztatásának bővítése céljára adott speciális támogatás biztosított. Az üzem kialakításakor figyelembe kellett venni azt a feltételt, hogy középtávon piacot teremtsen a mezőgazdasági társaságok által előállított alapanyagok késztermékként történő, nemcsak a büntetés - végrehajtási intézetek felé történő értékesítésének. A saját márkaneven történő

²¹ <http://www.agrospec.hu/hu/tevekenysegek/mosodai-szolgaltatas> (2012.08.18.)

forgalomba hozás középtávon kiegészíti az „Állami Partner”²² termékkört. (A célpiac elsősorban a nagybani felhasználók: szállodák, kórházak, közösségi étkezdék).

Hosszú távon megfontolandó fagyasztott termékek előállítása is, azonban annak eszközigénye, forrásigénye lényegesebben nagyobb. Első lépésben a fagyasztást nem igénylő, hosszabb ideig eltartható, nagyobb tömeget adó zöldségek feldolgozása valósul meg. A fogvatartottak számára biztosított feldolgozott zöldségek fajtája és mennyisége: burgonya: 16,8 kg/nap/100 fő, sárgarépa: 1,9 kg/nap/100 fő, fehérrépa: 0,6 kg/nap/100 fő, zeller: 0,1 kg/nap/100 fő, fejes káposzta: 1,1 kg/nap/100 fő, vöröshagyma: 3,6 kg/nap/fő. A szállítás Budapest, Venyige utcai központból indul. A szállítás a körszállítással megoldható, ezért külön fuvar kalkuláció nem készül.

A 30-40 fős fogvatartotti létszámmal és az irányító és felügyeleti személyzettel naponta 3.000-4.000 kg tisztított készterméket állítanak elő. A nyersanyagból képződő melléktermékek is környezetkímélő módon kerülnek hasznosításra. A tisztított, konyhakész zöldségeket (burgonya, sárgarépa, petrezselyem gyökér, zeller, karalábé, káposzta, kelkáposzta, lilakáposzta, fokhagyma, vöröshagyma, lilahagyma) - tartósítószer nélkül - vákuumcsomagolással, hűtéssel teszik eltarthatóbbá.

A zöldségeket tisztítást követően - a megrendelő igénye szerint - egészben, szeletelve, reszelve, kockára, karikára, hasábra vagy julienne-re vágva csomagolják és a hatósági előírásoknak megfelelően - folyamatos hűtést biztosító gépjárművekkel - szállítják. Termékeik előállítása során elsősorban kiváló minőségű hazai zöldségféléket dolgoznak fel, téli időszakban ellenőrzött import alapanyaggal pótolják a hiányzó hazai alapanyagokat. Termékeik minőségét ISO 9001:2009, és a HACCP minőségirányítási rendszerük is garantálja.²³

²² Az „Állami Partner” tanúsító védjegy oltalom alatt áll, bejegyzésre került. Használatára az jogosult, aki a használati szabályzatban foglaltaknak megfelel (többségi állami tulajdonban van és közfeladatot lát el), szándéka szerint csatlakozni kíván, és akivel a tulajdonos – BVOP – használati szerződést köt.

²³ <http://www.agrospec.hu/hu/tevekenysegek/zoldsegfeldolgozas> (2012.08.23.)

koptatógép

aprítógép

III.2.3. A Kalocsai Fegyház és Börtön

III.2.3.1. A Kalocsai Konfekció ipari Kft. tevékenységi köre

A ruházati profilon belül munka-, védőruha-, egészségügyi ruházat, rendvédelmi szervek formaruha gyártása, finom konfekció, hímzés, szőnyegszövés, papír- és textilipari bér munka, mezőgazdasági idénymunka és egyéb bér munka.

A társaság fő profilja a konfekcióipari tevékenység keretében végzett munka- és védőruhagyártás, valamint egyenruházati termékek és az egészségügyi intézmények ruházati termékeinek előállítása. A belső ellátás, és a rendvédelmi szervek irányába történő termékellátás legjellemzőbb termékköre, formaing-, nadrág-, dzseki-, egyéb formaruha gyártás. Kiegészítő tevékenységként népművészeti terítők hímzését is végzi.

A foglalkoztatás bővítése érdekében különböző bér munkákat indítottak el (dossziéhajtogatás, hagyma és zöldség tisztítás, stb.). A külső munkáltatásban is egyre nagyobb szerepet vállalnak. A speciális technológiai eljárásokon (hegesztéses, ragasztásos technológiák, stb.) kívül a legtöbb felsőruházati konfekció termék előállítására alkalmas. Termelését meghatározóan a nagy költségvetési intézmények (büntetés-végrehajtás, rendőrség, honvédség, stb.), ill. állami tulajdonú cégek (Posta, MÁV, Autópálya Zrt., stb.) elnyert közbeszerzéseire alapozta. A megnövekedett feladatellátás maga után vonta a fogvatartotti létszámfejlesztést is. A rendelkezésre álló adatok alapján a foglalkoztatott fogvatartottak létszáma 2011-ben 206 fő volt, amit 2012-re 210 főre terveznek növelni. Megfigyelhető ezzel ellentétben, hogy a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma 2011-ben 69 fő volt, 2012-re ezt a létszámot 68 főre csökkentik.

hímzés

varrás

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	150 842	
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	204 400	204 400
eredménytartalék (e Ft)	-235 654	
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	1 952 350	1 600 000
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	9 033	20 000
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	206,8	210,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	69,3	68,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		6 800
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		0
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

3. ábra

A magas minőségű feladatokra szabad munkavállalókat is alkalmaz, ezek kiszolgáló tevékenysége (raktározás, szállítás, csomagolás, címkézés, stb.) a fogvatartotti munkahelyek bővítését tudja biztosítani. A külső telephelyen végezhető munkák: pl.: kórháznakál takarítás, óvodai, iskolai konyháknál kisegítő munkák, parkosítás, faültetések, parkok takarítása, önkormányzat kezelésében lévő épületek karbantartása, mezőgazdasági munka végzése is jellemző profiljukra.²⁴

²⁴ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Kalocsa törzslap, 2012.

III.2.4. A Balassagyarmati Fegyház és Börtön

III.2.4.1. Ipoly Cipőgyár Termelő és Szolgáltató Kft. bemutatása

Fő tevékenységi köre a munkavédelmi-, egyen- és forma lábbelik gyártása, lábbeli kis- és nagykereskedelem, cipőipari bér munkák, vegyesipari bér munkák. A fél évszázados hagyományokkal rendelkező Ipoly Cipőgyár Kft. a szakmai használatú biztonsági, védő- és munka lábbelik egyik legnagyobb magyarországi gyártója. A műszaki-technikai felszereltséget tekintve a gyártmányok meghatározó része poliuretán, kétkomponensű poliuretán (kétszínű talp) és PU-TPU direkt fröccsöntött talp technológiával készül, DESMA típusú fröccsöntő gépen, melyből három darab van a társaság tulajdonában. 2011-ig ez a technológia egyúttal a társaság műszaki korlátja is volt, mert ma már a gumitalp keresett ebben a cipő szortimentben, ezért a továbblépéshez a gyártási technológia fejlesztése (polyurethán-gumi direktfröccsöntés biztosítása) elkerülhetetlenné vált. Ennek beruházását 2011-ben megkezdte, és a 2012. év második felében már e korszerű technológiával készült cipők gyártására is képessé vált.

A 2011. év során hatályba lépett 44/2011. (III.23.) Kormányrendelet és a 9/2011. (III.23.) Belügy Miniszteri rendelet megteremtette a belső ellátási háttérrel, és újrapozícionálta a társaság piaci helyzetét. A rendelet hatásaként termékei iránt a kereslet közigazgatási szektoron belül is jelentősen emelkedett. A belső ellátás, és a rendvédelmi szervek irányába történő termékellátás legjellemzőbb termékköre egyenruházati és formacipők (szolgálati cipők, bakancsok, fogvatartotti lábbeli) munkavédelmi lábbelik (egészségügyi és ipari) gyártása.

A cipők a munkavédelmi követelményeknek magas szinten megfelelnek, minősítettek, széles körű felhasználásra alkalmasak. A felsőrész korszerűsítése folyamatosan történik.

A társaság az előző évek veszteséges működése után 2011-ben nagyságrendi árbevétel növekedést, és komoly nyereséget realizált, pénzügyi helyzete stabil, fogvatartott foglalkoztatása a piacbővüléssel együtt növekedett.

A gazdasági társaság által foglalkoztatott fogvatartottak valódi létszáma 2011-ben 221 fő volt, amelyet 234 főre terveznek növelni 2012-re. Ez törvényszerű növekedést eredményezne a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszámába is, hiszen 2011-ben 89 fő, azonban a 2012. évre már 100 fő lenne a tervezett létszám.

cipő talpvarró gép

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	792 585	863 475
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	279 000	279 000
eredménytartalék (e Ft)	303 598	501 597
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	1 493 280	1 315 000
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	198 109	71 000
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	221,8	234,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	89,1	100,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		0
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		25 123
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

4. ábra

A társaság prognózisa szerint az elkövetkező öt évben (2011-2015.) mintegy 618 millió Ft összegű beruházást, fejlesztést kíván még végrehajtani.²⁵

III.2.5. A Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet

III.2.5.1. Az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. bemutatása

Mezőgazdasági profilú társaság, ezen belüli tevékenység struktúrája, növénytermesztési ágazat (őszi búza, őszi káposztarepce, szemescirok, kukorica, triticalé, takarmánynövények, pohánka méhlegelő növény, mák, olajtök, hallovin tök, dinnye, zöldségfélék termesztése, valamint zöldségfeldolgozás), állattenyésztési ágazat (tehenészet,

²⁵ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Ipoly törzslap, 2012.

sértésenyésztés, méhészet), kiskereskedelmi tevékenység (kiétező bolt működtetése, pékség). A társaság nem nagy, mindössze 1054 hektár saját területtel rendelkezik. A 90-es években lezajlott földkárptóltás során területének mintegy 50%-át elvesztette, melynek nagy részét 2010-ig visszabérelte, de a bérleti díjak nagymértékű emelésével tovább már nem volt gazdaságos a bérleti szerződések fenntartása.

A társaság vezetése a termékszerkezetet a körülmények alakulásának megfelelően módosította, és az öntözött területek nagyságát növelte az elmúlt években. A jelentős környezetvédelmi ráfordításokat igénylő és folyamatosan veszteséges nagyipari méretű sertéságazatot felszámolta, helyette szerződés alapján csak a szerződéses mennyiség hizlalását végzi. Az öntözési beruházáshoz pályázati úton elért fejlesztési támogatással, jelentős fogvatartotti munkahelyet biztosító intenzív gazdálkodásra alkalmas zöldségkertészeti ágazatot alakított ki. Szarvasmarha ágazatát fenntartotta elsősorban a fogvatartotti foglalkoztatás érdekében. A belső ellátás keretében elsősorban tejet (közeli tejüzemmel együttműködve tejterméket), zöldségfélét (nyersen és feldolgozottan), pékárut (bővíthető kapacitással), valamint tökehúst tud biztosítani. A méhészet három éve megindított ágazat, engedéllyel bír ötven tonna méz csomagolására.

Az agrárágazati támogatások keretében gépállományát korszerűsítette, az AKG programban elérhető támogatást elnyerte. Gazdálkodási eredményessége az utóbbi években kiegyensúlyozott, nem túl magas, de nyereséges gazdálkodást folytat. Pénzügyi egyensúlya banki hitelfinanszírozás mellett biztosított.²⁶ Az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. korábban egy kis teljesítményű sütőüzemmel rendelkezett, mely megfelelő tudást és gyakorlatot adott a társaság számára, hogy az áruszolgáltatást – melyet a Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet felé teljesített. A felmérések és a műszaki felülvizsgálatok alapján megállapítást nyert, hogy a pékség technikai berendezései nem terhelhetők három műszakban, a gyártó kapacitás lényegesen alatta van a kibővített belső ellátás kiszolgálására. A közelmúlt kiemelkedő eseménye a társaság életében, hogy 2012. május 31-én átadta az újonnan beruházott, 10000 főt ellátó péküzemét, mely úgy a belső ellátás, mint a szabadpiac vonatkozásában, az autópálya és a főváros közelsége miatt vonzó elhelyezkedésű.

A pékség kialakítására az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. tulajdonában lévő „ipari csarnok” objektum mellett lévő zárt területen került sor, ahol a biztonsági feltételek jelenleg is megfelelőek. A rendelkezésre álló tér alkalmas arra, hogy a

²⁶ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Annamajor törzslap, 2012.

gyártócsarnokon kívül a megfelelően méretezett alapanyag raktár és készáru raktár is kialakításra került (zöldmezős kivitelezés). A fejlesztés során a jelenlegi – kovászos – technológia megtartásával kerültek a gépek beszerzésre. A technológiai lánc kialakításával a tervezési munka megkezdődött. A beruházáshoz kapcsolódóan a biztonságos szállítás végrehajtása érdekében szükséges két darab zárt teherautó beszerzése is. A kenyér és pékáru eltarthatósága három nap, ezért – figyelembe véve a pékség napi kapacitását is – a napi szállítás szükséges, a szállítási költségek csökkentése érdekében megvizsgálják feltartós, esetleg tartós kenyerek gyártásának lehetőségét is.

A pékség jelenleg is több olyan terméket állít elő, amelyek szerepelnek a fogvatartottak étlapján. Ezen termékek a pékségben gazdaságosabban állíthatók elő, így csökkenthető a fogvatartottak élelmezésére fordítható összeg. A fentiekén túl a pékség képes olyan választékbővítő termékek előállítására a fogvatartottak felé, melyek jelenleg nem szerepelnek a mindennapi étkeztetésben. A beruházás finanszírozási igénye meghaladta a 240 millió Ft-ot, mely részben saját erőből, részben banki forrásból valósult meg. Az első lépcsőben a működésben lévő üzem egy fő szakembernek (alkalmazott), egy fő hivatásos felügyelőnek és huszonöt fő fogvatartott számára biztosítható folyamatos munkavégzés, amely a kapacitás bővítésével, újabb műszak beindításával tovább növelhető. A fejlesztés következtében az üzemben a hagyományos pékipari gépek mellett megtalálható egy 18 m hosszúságú alagútkemence, amely a sütési folyamatok nagy részét automatizált módon látja el. Ez óránként 800 kg kenyér előállítását jelenti, de emellett kifli, zsemle és egyéb pékáru is készíthető. Más pékségekkel szemben az üzem nem rendelkezik kenyérformázó géppel, mivel ezt a folyamatot hagyományos módon, kézi munkaerővel fogvatartottak végzik. A gépsor végén elhelyezkedő szeletelő gépek segítségével a megrendelők által igényelt méretű és formájú kenyér állítható elő. A pékség HACCP tanúsítvánnyal rendelkezik. A pékáru szállíthatósága korlátozott, az ellátás napi gyakorisággal történik, így nem célozható meg a teljes büntetés-végrehajtás ellátása.²⁷ Az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. beszámolójának adataiban megtalálható, hogy a foglalkoztatott fogvatartottak tényleges létszáma 2011-ben 156 fő volt, amelyet 2012 évben növelni szeretnének, mint egy 170 főre. Ezzel együtt gyarapodna a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma is, ami 2011-ben 44 fő volt, 2012 évben 51 főre változna.²⁸

²⁷<http://www.kormany.hu/download/1/82/90000/Baracskai%C3%A9k%C3%BCzem,%20Annamajori%20Kft%-20BvOP%20Sajt%C3%B3%20Iroda.pdf> (2012.08.25.)

²⁸ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Annamajori törzslap, 2012.

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	748 047	
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	277 070	277 070
eredménytartalék (e Ft)	271 967	
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	483 989	802 294
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	27 210	4 533
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	156,3	170,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	44,4	51,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		41 380
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		179 466
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		98 800

5. ábra

péküzem (tésztaszaggató gép)

sütés előkészítés

III.2.6. Sopronkőhidai Fegyház és Börtön

III.2.6.1. A Sopronkőhidai Ipari és Szolgáltató Kft. bemutatása

Tevékenységi körei textil- és ruhaipari tevékenység, egyszerű felsőkonfekció termékek gyártása (elitelt formaruha, munkaruha), mosodai szolgáltatás, vasipari termelés, bér munkában raklapgyártás, zárszerelés, gumisorjázás, hulladékbontás.

Az alapításkori profil textilszövödei tevékenység és felsőruházati konfekcionálás, valamint vasipari tevékenység volt. A szövödei ipar hazai leépülésével a társaság tevékenysége is veszteségessé vált. A jelentős környezetvédelmi beruházások szükségessége és a veszteséges működés miatt a társaság felszámolta szövödei ágazatát, belső racionalizálást hajtott végre, melyet azóta is folyamatosan végez (létszám-, energia-, fűtés-, és más költségcsökkentési intézkedések). Tevékenysége elsősorban vegyesipari jellegű. Ezen belül is textil-, konfekcióipari termékgyártás (saját tevékenységeként), zárszerelés, raklapgyártás, gumisorjázás, elektromos bontási-,

hulladékválogatás, műanyagajtó gyártás, valamint külső munkáltatás bér munka tevékenységeként.

A belső ellátás, és a rendvédelmi szervek irányába történő termékellátás legjellemzőbb termékköre formaruházat a fogvatartottak számára-, vasipari kapacitás (zárkaajtók, rácsok, szekrények, korlátok, stb.), valamint műanyag fröccsöntés, csomagoló anyag készítés (kertészeti szállítási, tárolási stb. eszközök) gyártása. A korábbi évek veszteséges gazdálkodása után, 2011-ben nyereségessé vált. A társaság adataiból felelhető, hogy a foglalkoztatott fogvatartottak tényleges létszáma 2011-ben 179 fő volt, amit jelentősen terveznek növelni, 2012-ben mintegy 220 főre.²⁹

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	362 737	373 475
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	267 550	267 550
eredménytartalék (e Ft)	-265 311	-255 163
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	169 573	215 000
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	12 559	10 600
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	179,0	220,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	5,0	4,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		5 423
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		16 952
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

6. ábra

faüzem 1.

faüzem 2.

²⁹ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Sopronkőhida törzslap, 2012.

III.2.7. A Márianosztrai Fegyház és Börtön

III.2.7.1. A Nostra Vegyesipari Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. bemutatása

Fő tevékenységi köre a vegyesipari profilon belül faipari termék-, és bér munka, továbbá háztartási-, és egészségügyi papírtermékek gyártása. A társaság tevékenységi szerkezete átstrukturálódott, hagyományos profiljai (seprű-, labdavarrás) megszűntek, faipari tevékenysége jelentősen kibővült, továbbá háztartási-, és egészségügyi papírtermékek gyártására is kiterjesztette tevékenységi körét.

Sajnos a társaság nem tudott bekapcsolódni a belső ellátásba, az egyszerű faipari termékeivel (szerszámnyelek, polcok, ládák, stb.). A beszámoló adataiból megfigyelhető, hogy a foglalkoztatott fogvatartottak tényleges létszáma 2011-ben 165 fő volt, amit jelentősen terveznek növelni, mintegy 220 főre 2012 évben. A továbbiakban megfigyelhető az is, hogy a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma a foglalkoztatott fogvatartottak létszámának növekedése ellenére nem változna 8 fő maradna.

labdavarrás

cirokseprű

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	290 682	303 913
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	59 270	59 270
eredménytartalék (e Ft)	-52 408	-22 205
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	160 462	304 400
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	30 465	16 500
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	164,8	220,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	8,1	8,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		0
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		42 158
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

7. ábra

A társaság lehetőségeit nagymértékben meghatározza szűkebb gazdasági környezete és elérhetősége (nehezen megközelíthető, természetvédelmi környezetben elhelyezkedő, zsákfekvésű település).

Jövőképében dominál a jelenlegi bér munkapartnerrel meglévő papír feldolgozási együttműködés. A társaság működőképességét és stabil fizetőképességét ez a kapcsolat döntően meghatározza. A függő helyzet csökkentésére keresi a további partneri szerződéseket és a meginduló „állami” megrendelések alapján alakítja faipari tevékenységét.³⁰

³⁰ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Nostra törzslap, 2012.

III.2.8. Fiatalokorúak Bűntetés–végrehajtási Intézete, Tököl

III.2.8.1. A Duna Papír Termelő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. bemutatása

A társaság fő tevékenységi köre a vegyesipari profilon belül kooperációs bér munkaszerződésben háztartáshigiéniai papírtermékek (egészségügyi papír, papír zsebkendő, kéztörölő, szalvéta, folpack) gyártása, értékesítése. Ezen túl tevékenységpalettáján szerepel még kooperációs bér munkában papíralapanyag gyártás. 2012-től irodai hulladékpapír válogatás-, valamint megsemmisítés. A társaság jogelődje jellemzően beton- és vegyesipari profilú vállalat volt, a jogutód gazdasági társaság a veszteséges működés miatt teljes profiltisztítást, belső racionalizálást hajtott végre. A gazdaságtalan termékek gyártását felszámolta, helyette bér munka tevékenységként papíripari feldolgozó tevékenységet alakított ki. A társaság szabad területeinek kihasználására a papíripari vertikum kialakítása érdekében, magán tőke közreműködésével több, mint 1,5 milliárd Ft-os beruházás jött létre hulladék papír feldolgozására, papír alapanyag előállítására. A fiatalokorú fogvatartottak a papírválogatásban vesznek részt a felnőtt korú fogvatartottak a több műszakos munkarendben dolgozó, feldolgozó üzemben dolgoznak.

A háztartási- és egészségügyi papírtermékek előállításában vezető piaci részesedésű Forest Kft-vel kötött hosszú távú kooperációs szerződés stabil eredményességet és likviditást biztosító működést eredményezett, mely 2011-ben megtört, a partner piaci érdekmúlása miatt.

A bekövetkezett piacvesztés pótlására 2011-ben megkezdte az iratmegsemmisítő gépi technológia beszerzésének előkészítését, a teljes körű megvalósítás 2012-ben indult. A technológia zárt rendszerben alkalmas iratmegsemmisítésre, bálázásra, továbbá helyben történő alapanyaggyártás előkészítésre. A kialakított technológia bővíthető lesz műanyagalapú adathordozók megsemmisítésével is, amely új tevékenységet jelent a társaság életében. 2011. év során hatályba lépett kormányrendelet és a belügyminiszteri rendelet megteremtette a belső ellátási háttérrel, melyben egészségügyi és háztartási papír (szalvéta, kéztörölő, zsebkendő) gyártási kapacitásával tudna részt vállalni, mely a jelen feladata. A társaság pénzügyi helyzete jó. Tartósan nyereséges a gazdálkodása. A Fiatalokorúak Bűntetés–végrehajtási Intézetének foglalkoztatott fogvatartottjainak létszáma 230 fő volt, 2011-ben, amit 250 főre terveznek növelni a 2012. évre. Megfigyelhető ezzel

ellentétben, hogy a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma 2011-ben 12 fő volt, azonban a 2012. évben ezt a létszámot 11 főre csökkentenék.³¹

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	862 182	868 536
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	88 470	88 470
eredménytartalék (e Ft)	735 789	738 956
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	291 243	393 780
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	3 063	6 250
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	230,6	250,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	11,5	11,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		0
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		0
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

8. ábra

papírium

III.2.9. A Budapesti Fegyház és Börtön

III.2.9.1. A Budapesti Faipari Termelő és Kereskedelmi Kft. bemutatása

A társaság tevékenységi köre a vegyesipari profilon belül fő tevékenységként egyéb bútorgyártás, faipari termékek gyártása, tömörfa megmunkálás, lapszabászat. Egyedi megrendelés alapján lakossági és közületi szekrények, egyszerűbb minőségben kisméretű bútorok, garnitúrák, pultok, irodabútorok készítése helyszíni összeszereléssel, valamint egyéb vegyesipari jellegű bémunkák végzése. A társaság a 60-as, 70-es években a hazai bútor-piacra és exportra korszerű technológiával működő jogelőd vagyonával, termelési profiljával került megalapításra.

A 90-es évek végén a hazai bútortiparban bekövetkezett piacsűkülés miatt a társaság által előállított termékek iránti kereslet csökkent. A magas alapanyag árak, és a

³¹ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Duna Papír törzslap, 2012.

piac hiánya miatt a bútorgyártás leállt. 2011-ben a fogvatartotti munkáltatás megtartása érdekében a bér munka tevékenységet erősítette (szemléltető eszközök összeszerelése, raklapgyártás, elektronikai hulladékbontás, stb.). A társaság jelentős ingatlanvagyonnal rendelkezik a Budapesti Fegyház és Börtönhöz szorosan kapcsolódó területen. Ezek bérbeadása, fogvatartotti foglalkoztatáshoz kötött bér munka tevékenység vállalása útján biztosította működését.

A 2011. év során hatályba lépett Kormányrendelet és a Belügy Miniszteri rendelet megteremtette a belső ellátási háttérrel, ebből azonban 2011-es évben a társaság nem tudott profitálni, de az ez irányú piackutatás, konzorciumi együttműködés elindult a bútorgyártó profil újbóli megerősítése érdekében. Tevékenysége tartósan veszteséges volt, pénzügyi egyensúlya megbomlott, központi támogatásra szorult, 2011. évi nyeresége is a támogatás eredménye. 2012-től viszont megtörni látszik ez a negatív üzleti folyamat, és folyamatos megrendeléseinek, a belső ellátásnak köszönhetően támogatás nélkül nyereségessé vált, fogvatartott foglalkoztatása nőtt. Az intézet foglalkoztatott fogvatartottjainak létszáma 2011-ben 146 fő volt, amit a 2012. évben 180 főre terveznek növelni.³²

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	364 209	432 848
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	278 790	278 790
eredménytartalék (e Ft)	-175 303	-137 291
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	84 029	217 744
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	7 096	12 340
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	146,0	180,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	20	10
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		968
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		6 373
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

9. ábra

szemléltető üzem

fai üzem

³² BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, BUFA törzslap, 2012.

III.2.10. A Szegedi Fegyház és Börtön III. objektum

III.2.10.1. A Nagyfa-Alföld Mezőgazdasági és Vegyesipari Kft. bemutatása

A mezőgazdasági profilon belül az alábbi ágazatokat működteti a társaság: szántóföldi és kertészeti növénytermesztési ágazat (őszi búza, őszi káposzta repce, napraforgó, szójabab, kukorica, lucerna, fűszéna), állattenyésztési ágazat (pulykatenyésztés, juhászat).

A székhelyen működő ipari üzemrészhez tartozó műszaki ágazaton belül (fémipar, hűsüzem, bútorkészítés, külső munkáltatás).

A társaság jogelődje az Alföldi Bútorgyártó Vállalat, az átalakítást megelőzően a nagykereskedelmi bútorgyártó vállalat volt, de a 90-es évek elején a profillal együtt leépült. A társaság működése folyamatosan veszteséges volt, sokáig nem sikerült a megfelelő termelési profilt megtalálni, jelentős központi pénzügyi beavatkozással lehetett a működőképességet fenntartani. Tulajdonosi döntés alapján 2001. évben az Állampusztai Kft. nagyfai fióktelepe a társaságtól leválasztásra került és beolvadással a szegedi Nagyfa-Alföld Kft. fióktelepeként működött tovább. A mezőgazdasági profil kialakításával a társaság mára nyereségessé vált. Területe a legkisebb a mezőgazdasági társaságok közül – 875 hektár– ezen elsősorban gabona- és takarmánynövényeket termeszt. Állattenyésztési ágazatában pulyka hizlalással foglalkozik. A nagyfai fióktelep területén külső partner húsfeldolgozó üzemet hozott létre és működtet. A fogvatartotti foglalkoztatást az állattenyésztési ágazatban és a húsfeldolgozó üzemben biztosítja. A gazdasági társaság által foglalkoztatott fogvatartottak létszáma 2011-ben 356 fő volt, amit 383 főre terveznek növelni 2012-ben. Ami maga után vonná a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszámának növekedését is, amely 2011-ben 17 fő volt, a 2012. évben 20 főre emelkedne.

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	903 425	920 083
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	115 000	115 000
eredménytartalék (e Ft)	126 774	156 620
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	497 161	588 017
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	28 523	9 862
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	356,0	383,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	17,0	20,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		0
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		5 378
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

10. ábra

A szegedi székhelyen továbbra is ipari tevékenység folyik. A vezetés a veszteséges saját termelést felszámolta, az üzemeket részben ipari park jellegű – kisebb fogvatartotti foglalkoztatás mellett – bérbeadással, részben pedig különböző partnerekkel bér munkáltatás keretében hasznosítja. Folyamatosan keresik a lehetőségeket az ipari tevékenység és a foglalkoztatás bővítésére. A társaság nyereséges, kiegyensúlyozott pénzügyi helyzetben van. Több agrárágazati pályázatot nyert el, mely támogatásokból gépparkját korszerűsítette.

A belső ellátásba való bekapcsolódása pulyka, lencse és egyéb zöldségfélékkel képzelhető el, bevonható a Lánchíd Hús Kft. által üzemeltetett húszem, ha annak berendezéseit a társaság megveszi. Ebben az esetben – további fejlesztő beruházásokkal – a húszemben feldolgozásra kerülhetnének a más büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok által előállított húsalapanyagok, amelyek mint feldolgozott termék kerülhetnének az intézetekhez. További fejlesztési opció a halászati ágazat kialakítása a nagyfai holtág területén.³³

munkába vonulás

varroda

III.2.11. A Sátorlajújhelyi Fegyház és Börtön

III.2.11.1. Az ÁBRÁND-TEXTIL Termelő és Kereskedelmi Kft. bemutatása

Tevékenységi köre ruházati profilú ipari társaság; háztartási-, lakástextília-, ágynemű-, síktextília-, munkaruházat-, egyenruházat-, egészségügyi ruházat-, egyéb textília gyártása saját anyagból, illetve bér munkában. Külső bér munkapartnereknek végez cipővarrást és egyéb vegyesipari tevékenységet. Az Ábránd-Ágynemű Kft. neve Ábránd-Textil Kft-re változott, melyet a megváltozott stratégiai

³³ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Nagyfa-Alföld törzslap, 2012.

irányok indokoltak. Fióktelepekkel rendelkezik Nyíregyházán, Debrecenben és Miskolcon, ahol az adott intézet elítélteit munkáltatja.

A 2011. év során hatályba lépett Kormányrendelet és a Belügy Miniszteri rendelet megteremtette a belső ellátási háttérrel, és újrapozícionálta a társaság piaci helyzetét. A belső ellátás-, és a rendvédelmi szervek irányába történő termékellátás legjellemzőbb termékköre, ruházat-, egyenruházati nadrág-, munkaruházat-, egészségügyi textíliák. A Kalocsai Konfekcióipari Kft. alvállalkozójaként vesz részt a rendvédelmi szervek ruházati projektjeiben.

A jelenlegi textilipari kapacitás növelésére és a magasabb minőséget biztosító konfekció fejlesztésére helyeződik a fő hangsúly. Itt szóba jöhetnek a műszaki konfekciót igénylő tevékenységek, mint az árvízvédelmi homokzsákvarrás, de a fő cél, minél nagyobb arányban részt venni a belső ruházati ellátásban.

Az ÁBRÁND-TEXTIL Termelő és Kereskedelmi Kft. által foglalkoztatott fogvatartottak tényleges létszáma 2011-ben 269 fő volt, melyet 2012-re jelentősen terveznek növelni, mintegy 340 főre. Ezzel együtt növekedne a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma is, 2011-ben 23 fő volt, amelyet 2012-ben 7 fővel bővítenének.³⁴

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	175 485	181 511
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	112 160	112 160
eredménytartalék (e Ft)	-149 127	-174 127
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	211 845	280 900
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	-20 457	1 032
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	268,9	340,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	23,3	30,0
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		1 071
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		38 991
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

11. ábra

³⁴ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Ábránd-Textil törzslap, 2012.

GYÁRTÁS

III.2.12. A Váci Fegyház és Börtön

III.2.12.1. A DUNA-MIX Ipari Kereskedelmi Szolgáltató Kft. bemutatása

Vegyesipari profilon belül a nyomdaipari termékgyártás a fő tevékenysége. Ezen kívül végez fémipari-, asztalosipari-, konfekcióipari termékgyártást, és szolgáltatást, galvánozási fém felületkezelést, különböző bér munka tevékenységeket, valamint külső munkáltatást. A kilencvenes évek elején profiltisztítást hajtott végre a társaság. Új tevékenységként elindította a galvanizáló üzemet, jelentős vas- és faipari kapacitást hozott létre (zárka ajtók, zárka ablakok, rácsok, kordonok, korlátok, épület asztalosipari termékek, stb.) és elindította az egyszerű felsőruházati konfekcionáló üzemet (elsősorban munkaruha, elítelt formaruha). Bővülő bér munkák keretében nőtt a külső munkáltatás.

2011-ben hatályba lépő jogszabályok³⁵ megteremtették a belső ellátási hátteret, és újrapozícionálták a társaság piaci helyzetét. A belső ellátás, és a rendvédelmi szervek irányába történő termékellátás legjellemzőbb termékköre, a nyomdaipari termékek, zárkafelszerelés, ruházati ékítmények, kellékek, hímzett karjelzések, azonosító-számok stb. gyártása. Nyomdaipari területen meglévő technológiáját fejlesztette, a rendvédelmi szervek ruházati ellátásában a fém névkitűző és hímzett rendfokozati jelzés készítésére való képesség megszerzése érdekében a társaság eszközöket szerzett be, mellyel képessé vált technikailag az igények kielégítésére. Bővülő feladatellátása során tevékenysége nyereséges lett, és a fogvatartotti foglalkoztatása nőtt.

A Váci Fegyház és Börtön foglalkoztatott fogvatartottjainak létszáma 2011-ben 213 fő volt, melyet az azt követő évben 246 főre terveznek növelni. Ezzel együtt

³⁵ 44/2011. (III.23.) Kormányrendelet és a 9/2011. (III.23.) BM rendelet

növekedne a foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma is, ami 2011-ben 11 fő volt, a 2012. évben pedig a 19 főt is elérné.³⁶

Főbb adatok:	2011. évi tény	2012. évi terv
saját tőke (e Ft)	185 756	196 517
ebből:		
jegyzett tőke (e Ft)	56.290	56.290
eredménytartalék (e Ft)	39 769	60 928
értékesítés nettó árbevétele (e Ft)	191 937	233 000
mérleg szerinti eredmény (e Ft)	21 707	11 309
foglalkoztatott fogvatartottak állományi létszáma (fő)	213,2	246,0
foglalkoztatott munkavállalók állományi létszáma (fő)	10,4	18,5
adósságállomány:		
határidőn túli tartozás (e Ft)		103
működési hitel (rövid távú) (e Ft)		0
fejlesztési hitel (hosszú távú) (e Ft)		0

12. ábra

könyvkötés

asztalüzem

³⁶ BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya, Duna - Mix törzslap, 2012.

IV. Belső ellátás folyamatának végigkövetése

IV.1. Eljárásrend

IV.1.1. A közbeszerzési értékhatárt el nem érő közszolgáltatási ellátás eljárásrendje

1. Az igények bejelentése

A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011. (III. 23.) kormányrendelet, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 9/2011. (III. 23.) Belügy Minisztériumi rendelet hatálya alá tartozó szervek (Kedvezményezettek) kötelesek az ellátási kötelezettség minimális értékét 100.000,- forintot elérő vagy azt meghaladó, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körébe tartozó ellátási igényükkel haladéktalanul a Központi Ellátó Szervhez fordulni. A megkeresésnek tartalmaznia kell a termék és/vagy szolgáltatás megnevezését; mennyiségét; minimális műszaki tartalmát, paramétereit, minőségét; teljesítés helyét; valamint a teljesítési határidejét.

2. Az ajánlat megtételének módja

Amennyiben az ellátási igény elutasításának oka pontjában részletezett okok egyike sem merül fel az ellátási igény teljesítésével kapcsolatban, azaz a kedvezményezett igénye minőségileg és mennyiségileg is teljesíthető, a Központi Ellátási Főosztály vezetője az ellátási igény megérkezésétől számított tíz napon belül értesíti a kedvezményezettet gazdasági társaság kijelöléséről.

3. Az ellátási igény elutasításának oka, módja

Amennyiben Kedvezményezett által igényelt termékek és szolgáltatások előállítása a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretei között biztosítható minőségi és/vagy mennyiségi okok miatt nem valósítható meg, úgy az erről szóló nyilatkozatot a Központi Ellátó Szerv vezetője az ellátási igény megérkezésétől számított 10 napon belül kiadja.

Ezen nyilatkozat alapján a kedvezményezett jogosult az ellátási igény más forrásból történő beszerzésére. Amennyiben kedvezményezett ellátási igénye mennyiségi okok miatt csak részben teljesíthető, úgy a Központi Ellátó Szerv vezetője részteljesítésről szólón nyilatkozatot állít ki a kedvezményezett részére, mely alapján a kedvezményezett jogosult a termékek és/vagy szolgáltatások Központi Ellátó Szerv által nem biztosított részének más forrásból történő beszerzésére.

A Központi Ellátó Szerv által biztosított rész teljesítésére a Központi Ellátási Főosztály vezetője gazdasági társaságot jelöl ki, melyről értesíti a Kedvezményezettet. Amennyiben a Központi Ellátó Szerv minőségi okból nem képes az igényelt termék és/vagy szolgáltatás biztosítására, úgy az ellátási igény megérkezésétől számított 10 napon belüli időpontra tárgyalást kezdeményez, amelyet a Kedvezményezett köteles elfogadni.

A tárgyaláson részt vesz:

- a Kedvezményezett képviselő(i)je;
- a Központi Ellátási Főosztály képviselő(i)je;
- Gazdasági Társaságok Főosztályának képviselő(i)je;
- az érintett gazdasági társaság képviselő(i)je;
- a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága azon személyi állományi tagja(i), aki(k) meghívása az adott igény teljesítése kapcsán indokolt.

A tárgyaláson a beszerzéssel elérni kívánt célra – szükség szerint független szakértővel megállapítottnan – alkalmas minőségű termék vagy szolgáltatás felajánlása esetén a kedvezményezett köteles azt elfogadni, és a kijelölt gazdasági társasággal szerződést kötni – az ajánlat megérkezésétől számított tíz napon belül.

Független szakértőként az igényelt termék és/vagy szolgáltatás tárgya szerint illetékes szakértő szakembere járhat el. A költséget kedvezményezett és a Központi Ellátó Szervvel közösen (egyenlő mértékben) viseli. Független szakértő bármelyik fél kezdeményezésére felkérhető. Amennyiben a tárgyalás eredményeként alkalmas minőségű termék és/vagy szolgáltatás felajánlása nem történik meg, a Központi Ellátó Szerv vezetője kiadja az erről szóló nyilatkozatot, mely alapján kedvezményezett jogosult a termék és/vagy szolgáltatás más forrásból történő beszerzésére. Amennyiben a Gazdasági társaság ügyvezetője jelzi, hogy kedvezményezettnek lejárt tartozása van irányában, úgy az ellátási igény elutasításra kerül, és a Központi Ellátó Szerv vezetője az ellátási igény beérkezésétől számított tíz napon belül kiadja az erről szóló nyilatkozatot.

4. A gazdasági társaság ajánlata, szerződéskötés

A gazdasági társaság a Központi Ellátási Főosztály kijelölésétől számított 10 napon belül ajánlatot tesz kedvezményezett felé, az alábbi tartalommal:

- termék és/vagy szolgáltatás megnevezése;
- mennyiség;
- műszaki leírás, paraméterek, minőség;
- egységár, ellenérték;
- igényben meghatározott feltételektől való esetleges eltérés (pl. teljesítési határidő).

A kedvezményezett – az ajánlat kezdeményezett általi elutasítás pontjában meghatározottak kivételével – köteles a gazdasági társaság ajánlatát elfogadni, és annak megérkezésétől számított tíz napon belül szerződést kötni.

5. Az ajánlat kedvezményezett általi elutasítása

A központi államigazgatási szervek és rendvédelmi szervek esetében (kivéve: a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szerveket) a kedvezményezett jogosult a gazdasági társaság ajánlatát elutasítani, amennyiben hitelt érdemlően bizonyítja, hogy a gazdasági társaság ajánlatában meghatározott ellenértéknél legalább 20%-kal kedvezőbb ellenértéken tudja beszerezni az adott terméket és/vagy szolgáltatást – az igényben meghatározott tartalommal, paraméterekkel, teljesítési határidővel és az ajánlati kötöttséggel azonos vagy kedvezőbb módon.

A büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek esetében a kedvezményezett a gazdasági társaság ajánlatának elutasítása előtt köteles a Központi Ellátó Szervvel tárgyalást kezdeményezni az ajánlat beérkezésétől számított nyolc napon belüli időpontra. A tárgyalás célja, hogy kedvezményezett hitelt érdemlően bizonyítsa, hogy a gazdasági társaság által meghatározott ellenértéknél 20 %-kal kedvezőbb ellenértéken tudja a terméket vagy szolgáltatást – a Központi Ellátó Szerv számára meghatározott minimális műszaki tartalommal, paraméterekkel és minőséggel, valamint teljesítési hellyel, teljesítési határidővel és ajánlati kötöttséggel azonosan vagy annál kedvezőbb módon – beszerezni. Kedvezményezett csak akkor jogosult elutasítani az ajánlatot, ha bizonyítása sikeres, és nem tudott megállapodni a résztvevőkkel az ellenérték megfelelő csökkentésében, vagy a különbözet más módon történő kompenzálásában.

Megegyezés esetén kedvezményezett köteles a szerződést megkötni a gazdasági társasággal.

6. Az ellátás teljesítése

A termékek átadását a gazdasági társaság közvetlenül a kedvezményezett számára teljesíti. Az ellátás teljesítése (pl. a mennyiségi, minőségi átvétel, stb.) a kedvezményezett és a gazdasági társaság között megkötött szerződésben foglaltak szerint történik. Az ellátás ellenértékét kedvezményezett a gazdasági társaság számára, az általa kibocsátott számla alapján közvetlenül megtéríti, a számla kézhezvételétől számított harminc napon belül.³⁷

IV.1.2. A közbeszerzési értékhatárokat elérő, vagy azt meghaladó közszolgáltatási ellátás eljárásrendje

1. A tervezett igények bejelentése

A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a endvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011. (III. 23.) Kormány rendelet, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 9/2011. (III. 23.) Belügy Miniszteri rendelet hatálya alá tartozó szervek (Kedvezményezettek) kötelesek a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körébe tartozó tervezett igényeikkel a Központi Ellátó Szervhez ajánlatért fordulni tárgyév január 20-áig. A megkeresésnek tartalmaznia kell az igényelt termék és/vagy szolgáltatás megnevezését; mennyiségét; minimális műszaki tartalmát, paramétereit, minőségét; a teljesítés helyét; teljesítés határidejét

2. Az ajánlat megtételének, illetve az igény elutasításának módja

A Központi Ellátó Szerv vezetőjének gazdasági és informatikai helyettese köteles az igények alapján tárgyév február 20-ig ajánlatot tenni. A Központi Ellátó Szerv által

³⁷ http://www.bvop.hu/dokumentumok/kozbeszerzesi_ertekhatarokat_el_nem_ero.pdf (2012.09.25.)

összeállított ajánlatnak tartalmaznia kell a termék vagy szolgáltatás műszaki leírását, paramétereit, minőségét; az igényben meghatározott feltételektől való esetleges eltérést; az egységárakat és az ellenértéket. Amennyiben a kedvezményezett által igényelt termékek és szolgáltatások előállítása a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében történő előállítás keretei között biztosítható minőségi és/vagy mennyiségi korlátok mellett nem valósítható meg, úgy az erről szóló nyilatkozatot a Központi Ellátó Szerv vezetőjének tárgyév február 20-ig ki kell adnia.

3. Az ajánlat kedvezményezett általi elutasítása

a) A központi államigazgatási szervek és rendvédelmi szervek esetében (kivéve: a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szerveket): Kedvezményezett jogosult a Központi Ellátó Szerv ajánlatát elutasítani, amennyiben hitelt érdemlően bizonyítja, hogy a Központi Ellátó Szerv által meghatározott ellenértéknél legalább 20 %-kal kedvezőbb ellenértéken tudja a terméket vagy a szolgáltatást – a Központi Ellátó Szerv számára meghatározott minimális műszaki tartalommal, paraméterekkel, minőséggel, valamint teljesítési hellyel, teljesítési határidővel az ajánlati kötöttséggel azonosan vagy annál kedvezőbb módon – beszerezni.

b) A büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek esetében a kedvezményezett a Központi Ellátó Szerv ajánlatának elutasítása előtt köteles az ajánlat beérkezésétől számított nyolc napon belüli időpontra tárgyalást kezdeményezni.

A tárgyaláson részt vesz:

- a Kedvezményezett képviselő(i)je;
- a Központi Ellátási Főosztály képviselő(i)je;
- a Gazdasági Társaságok Főosztályának képviselő(i)je;
- az érintett gazdasági társaság képviselő(i)je, valamint a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága azon személyi állományi tagjai, akik meghívása az adott igény teljesítése kapcsán indokolt.

A tárgyalás célja, hogy kedvezményezett hitelt érdemlően bizonyítsa, hogy a Központi Ellátó Szerv által meghatározott ellenértéknél 20 %-kal kedvezőbb ellenértéken tudja a terméket vagy szolgáltatást a közbeszerzésre irányadó általános szabályok szerint – a Központi Ellátó Szerv számára meghatározott minimális műszaki tartalommal,

paraméterekkel és minőséggel, valamint teljesítési hellyel, teljesítési határidővel és ajánlati kötöttséggel azonosan vagy annál kedvezőbb módon – beszerezni.

Kedvezményezett csak akkor jogosult az ajánlatot elutasítani és a terméket vagy szolgáltatást a közbeszerzésre irányadó általános szabályok szerint beszerezni, ha bizonyítása sikeres és a tárgyalás során a Központi Ellátó Szerv és a kedvezményezett nem tudnak megegyezni a meghatározott ellenérték megfelelő csökkentésében, vagy az ellenérték különbözetének más módon történő kompenzálásában. Megegyezés esetén kedvezményezett köteles az ellátási megállapodást megkötöni.

4. Az ellátási megállapodás megkötése

A Központi Ellátó Szerv vezetője a megkeresés és az elfogadott ajánlat alapján tárgyév március 20-ig ellátási megállapodást köt a kedvezményezettel.

Az ellátási megállapodás tartalmazza különösen:

- a Felek azonosító adatait;
- az igényelt termékeket és szolgáltatásokat;
- a megállapított mennyiségeket;
- a műszaki tartalmat, paramétereket, minőséget;
- egységárakat;
- a teljes ellenértéket;
- a teljesítés helyét;
- a teljesítés időpontját;
- az ellátáshoz szükséges források KESZ részére történő rendelkezésre bocsátását;
- a teljesítés részletes feltételeit, többek között:
 - a Kedvezményezett által szolgáltatott azon adatokat, amelyek a közbeszerzési eljárás lefolytatásához szükségesek;
 - a termékek átadás-átvételének rendjét;
 - a minőségi kifogások bejelentésének, kezelésének rendjét;
 - az ellátási megállapodástól történő elállás feltételeit.

5. Minőségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése

Amennyiben a Központi Ellátó Szerv kizárólag minőségi okból nem képes a kedvezményezett által igényelt termék vagy szolgáltatás biztosítására, akkor tárgyév február 5-ig a kedvezményezettel tárgyalást kezdeményezhet. A tárgyalási ajánlatot

kedvezményezett köteles elfogadni. Amennyiben a Központi Ellátó Szerv az ellátási igényben meghatározottól eltérő, de a kedvezményezett által az ellátási igénnyel elérni kívánt célra alkalmas minőségű terméket vagy szolgáltatást képes felajánlani, a kedvezményezett köteles azt elfogadni, és az ellátási megállapodást tárgyév március 20-ig megkötni. A minőséggel kapcsolatos kérdések tisztázása érdekében szükség szerint a Felek által elismert független szakértő vehető igénybe, melynek költségeit a Központi Ellátó Szerv és a kedvezményezett közösen (egyenlő mértékben) viselik. Független szakértőként az igényelt termék vagy szolgáltatás tárgya szerint illetékes szaktárca szakembere járhat el.

Amennyiben a tárgyalások eredményeként alkalmas minőségű termék vagy szolgáltatás felajánlása nem történik meg, akkor a Központi Ellátó Szerv vezetője tárgyév február 20-ig kiadja az erről szóló nyilatkozatot.

Az e pontban foglaltak a kiemelt termékek és szolgáltatások vonatkozásában nem alkalmazhatók.

6. Mennyiségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése

Amennyiben a Központi Ellátó Szerv kizárólag mennyiségi okból nem képes a kedvezményezett által igényelt termék vagy szolgáltatás biztosítására, akkor tárgyév február 5-ig a kedvezményezettel tárgyalást kezdeményezhet. A tárgyalási ajánlatot kedvezményezett köteles elfogadni.

A felek a tárgyaláson valamennyi, a kedvezményezett által igényelt termék és szolgáltatás mennyiségéről szabadon tárgyalhatnak a felek számára összességében legkedvezőbb ajánlatok kialakítása érdekében. A kedvezményezett a tárgyalás alapján a Központi Ellátó Szerv által tett ajánlatot köteles elfogadni, és az egyes termékek és szolgáltatások Központi Ellátó Szerv által biztosított mennyiségeire az ellátási megállapodást tárgyév március 20-ig megkötni. Részteljesítés esetén a Központi Ellátó Szerv vezetője kiadja a részteljesítésről szóló nyilatkozatot.

7. Minőségi és mennyiségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése

Amennyiben a Központi Ellátó Szerv mint minőségi, mint mennyiségi okból nem képes a kedvezményezett által igényelt termék vagy szolgáltatás biztosítására, akkor a minőségi okok és mennyiségi okok pontjában foglalt rendelkezések együttesen is alkalmazhatók.

8. Előre nem tervezett ellátási igények

a) Az ellátási igény bejelentése

Ha a kedvezményezettől előre nem tervezett, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körébe tartozó, a közbeszerzési értékhatárt elérő vagy meghaladó ellátási igény merül fel tárgyév során, akkor köteles az igényrel haladéktalanul a Központi Ellátó Szervhez fordulni. A megkeresésnek tartalmaznia kell az igényelt termék vagy szolgáltatás megnevezését; mennyiségét; minimális műszaki tartalmát, paramétereit, minőségét; a teljesítés helyét; valamint a teljesítés határidejét.

b) Az ajánlat megtételének, illetve az igény elutasításának módja

A Központi Ellátó Szerv vezetőjének gazdasági és informatikai helyettese köteles az igények alapján, az ellátási igény beérkezésétől számított tizenöt napon belül ajánlatot tenni. A Központi Ellátó Szerv által összeállított ajánlatnak tartalmaznia kell a termék vagy szolgáltatás: műszaki leírását, paramétereit, minőségét; az igényben meghatározott feltételektől való esetleges eltérést; az egységárakat és az ellenértéket.

Amennyiben a kedvezményezett által igényelt termékek és szolgáltatások előállítása a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretei között biztosítható minőségi és/vagy mennyiségi korlátok mellett nem valósítható meg, úgy az erről szóló nyilatkozatot a Központi Ellátó Szerv vezetőjének az ellátási igény beérkezésétől számított harminc napon belül ki kell adnia.

c) Az ellátási megállapodás megkötése

A Központi Ellátó Szerv vezetője a megkeresés és az elfogadott ajánlat alapján az ellátási igény beérkezésétől számított hatvan napon belül ellátási megállapodást köt a kedvezményezettel. Az ellátási megállapodás tartalmi elemeit az ellátási megállapodás megkötéséről szóló pont foglalja magában.

d) Minőségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése

Amennyiben a Központi Ellátó Szerv kizárólag minőségi okból nem képes a kedvezményezett által igényelt termék vagy szolgáltatás biztosítására, akkor az ellátási igény beérkezésétől számított húsz napon belül a kedvezményezettel tárgyalást kezdeményezhet. A tárgyalási ajánlatot kedvezményezett köteles elfogadni.

A tárgyalással kapcsolatos előírásokat az minőségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése pont tartalmazza. Amennyiben a Központi Ellátó Szerv az ellátási

igényben meghatározottól eltérő, de a kedvezményezett által az ellátási igénnyel elérni kívánt célra alkalmas minőségű terméket vagy szolgáltatást képes felajánlani a kedvezményezett köteles azt elfogadni, és az ellátási megállapodást az ellátási igény beérkezésétől számított hatvan napon belül megkötni.

A minőséggel kapcsolatos kérdések tisztázása érdekében szükség szerint a Felek által elismert független szakértő vehető igénybe, melynek költségeit a Központi Ellátó Szerv és a kedvezményezett közösen (egyenlő mértékben) viselik. Független szakértőként az igényelt termék vagy szolgáltatás tárgya szerint illetékes szaktárca szakembere járhat el.

Amennyiben a tárgyalások eredményeként alkalmas minőségű termék vagy szolgáltatás felajánlása nem történik meg, akkor a Központi Ellátó Szerv vezetője az ellátási igény beérkezésétől számított harminc napon belül kiadja az erről szóló nyilatkozatot.

Az előre nem tervezett ellátási igény pontjának, minőségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése alpontjában foglaltak a kiemelt termékek és szolgáltatások vonatkozásában nem alkalmazhatók.

e) Mennyiségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése

Amennyiben a Központi Ellátó Szerv kizárólag mennyiségi okból nem képes a kedvezményezett által igényelt termék vagy szolgáltatás biztosítására, akkor az ellátási igény beérkezésétől számított húsz napon belül a kedvezményezettel tárgyalást kezdeményezhet. A tárgyalási ajánlatot kedvezményezett köteles elfogadni. A Felek a tárgyaláson valamennyi, a kedvezményezett által igényelt termék és szolgáltatás mennyiségéről szabadon tárgyalhatnak a felek számára összességében legkedvezőbb ajánlatok kialakítása érdekében. A tárgyalással kapcsolatos előírásokat a mennyiségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése pont tartalmazza. A kedvezményezett a tárgyalás alapján a Központi Ellátó Szerv által tett ajánlatokat köteles elfogadni, és az egyes termékek és szolgáltatások Központi Ellátó Szerv által biztosított mennyiségeire az ellátási megállapodásokat az ellátási igény beérkezésétől számított hatvan napon belül megkötni.

f) Minőségi és mennyiségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése

Amennyiben a Központi Ellátó Szerv mind minőségi, mind mennyiségi okból nem képes a kedvezményezett által igényelt termék vagy szolgáltatás biztosítására, akkor az előre nem tervezett ellátási igények pont, minőségi okok miatti tárgyalás és a mennyiségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése alpontjaiban foglalt rendelkezések együttesen is alkalmazhatók.

9. Az ellátás forrása

a) Az előirányzat-átcsoportosítás ellátási megállapodás alapján

Az államháztartásról szóló törvény vagy az államháztartás működési rendjéről szóló kormányrendelet alapján előirányzat átcsoportosításra jogosult szerv a Központi Ellátó Szervnek a Kormány rendeletben és a Belügy Miniszteri rendeletben előírt jelentései alapján a megkötött ellátási megállapodásoknak megfelelően a kedvezményezettek tárgyévi – a természetbeni ellátás jellegének megfelelő – előirányzatából a Központi Ellátó Szerv által biztosított termékek és szolgáltatások ellenértékét a jelentés megküldésétől számított harminc napon belül egyszeri jelleggel a büntetés-végrehajtás tárgyévi előirányzatához átcsoportosítja.

b) Az ellátási megállapodástól történő elállás vagy a teljesítés lehetetlenülése

A kedvezményezett elállása vagy a teljesítés lehetetlenülése esetén az államháztartásról szóló törvény vagy az államháztartás működési rendjéről szóló kormányrendelet alapján, előirányzat átcsoportosításra jogosult szerv, a Központi Ellátó Szerv Kormány rendeletben és Belügy Miniszteri rendeletben előírt jelentései alapján, a büntetés-végrehajtás tárgyévi előirányzatából az ellátás forrása pont előirányzat átcsoportosítása ellátási megállapodás, alpontja alapján az átcsoportosított előirányzatot kedvezményezett előirányzatához harminc napon belül átcsoportosítja.

10. Kapcsolat a központosított közbeszerzési rendszerrel

A kedvezményezett köteles a központosított közbeszerzés hatálya alá tartozó kiemelt termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó és a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körébe is tartozó igényeivel a Központi Ellátó Szervhez fordulni. Kiemelt termékek és szolgáltatások tekintetében a kedvezményezett a központosított közbeszerzési rendszerben támasztott minőségi és egyéb feltételeknél magasabb követelményeket nem támaszthat.

Amennyiben a Központi Ellátó Szerv a Kormány rendelet szabályai szerint képes a kiemelt termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó ellátási igényt – a központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Kormány rendeletben foglaltak alapján a keretszerződésben meghatározott és az egyéb (pl. azonos szolgáltatási) feltételek tekintetében is mindenben megfelelő kiemelt terméket a keretszerződés szerinti árnál alacsonyabb áron tud beszerezni – teljesíteni, akkor ellátási kötelezettségét a kiemelt termékek és szolgáltatások

tekintetében is jelen eljárásrend – kivéve a minőségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése pontjában, valamint az előre nem tervezett ellátási igények pont, minőségi okok miatti tárgyalás alpontjába foglaltak előírásait kell alkalmazni.

Ha a Központi Ellátó Szerv a kiemelt termékek vagy szolgáltatások vonatkozásában nem tesz ajánlatot, arról a Központi Ellátó Szerv vezetője köteles a kedvezményezettet az ellátási igény beérkezésétől számított harminc napon belül értesíteni. A Központi Ellátó Szerv jelen eljárásrendben foglaltak szerint jár el abban az esetben is, ha a kiemelt termékbeszerzés vonatkozásában nincs hatályos keret megállapodás vagy keretszerződés. Ebben az esetben a minőségi okok miatti tárgyalás kezdeményezése pontban, illetve az előre nem tervezett ellátási igények pont, minőségi okok miatti tárgyalás kezdeményezés alpontjában foglaltak is alkalmazhatóak.

11. Közbeszerzési terv összeállítása

A BVOP a megkötött ellátási megállapodásokat is figyelembe véve, a BVOP Közbeszerzési szabályzatában foglaltaknak megfelelően legkésőbb tárgyév április 15-ig közbeszerzési tervet készít. A tervet a BVOP honlapján közzé kell tenni.

Az előre nem tervezett ellátási igények kapcsán megkötött ellátási megállapodásokban foglaltaknak, valamint az egyéb változásoknak megfelelően a közbeszerzési tervet módosítani kell.

12. Közbeszerzési eljárás lefolytatása

A beszerzések során az ajánlatkérő a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, mint Központi Ellátó Szerv. A közbeszerzési eljárások lefolytatására a Kbt-ben, valamint a közbeszerzések központi ellenőrzéséről és engedélyezéséről szóló 46/2011. (III. 25.) Kormány rendeletben, valamint a BVOP közbeszerzési szabályzatában foglaltak az irányadóak.

Szükség esetén a Központi Ellátó Szerv az eljárások lefolytatásához közbeszerzési tanácsadót vehet igénybe. Kedvezményezett és a Központi Ellátó Szerv együttműködik az eljárás eredményes lefolytatásában.³⁸

³⁸ http://www.bvop.hu/dokumentumok/kozbeszerzesi_ertekhatarokat_elero.pdf (2012.09.25.)

IV.2.1. A belső ellátás szükségességének indoklása

A magyar kormány a Nemzeti Együttműködés Programjában kiemelt hangsúlyt helyezett általában a munkára és a büntetés-végrehajtás vonatkozásában a fogvatartottak rendszeres életvitelhez, munkához szoktatására, a család iránt érzett felelősség növelésére az otthoniak támogatásával a munkadíjból, a szabadulás utáni minél nagyobb tartalék képzésére a munkadíjból, a „szakma kitanulására” a szabadulás utáni életvitelhez, a „jóvátétel lehetőségére”.

A projekt megkezdése előtti állapotot több szempontból vizsgálhatjuk. Egyrészt fontos figyelembe venni a költségvetési szempontokat (a fogvatartotti élelmezés kiadásait, azok időbeli változását, vagy éppen stabilitását), másrészt a fogvatartottak minőségi élelmiszerrel való ellátását, harmadrészt a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott társaságok középtávú piaci stabilitását adott mezőgazdasági alapanyagok előállításának terén, negyedrészt pedig azt a helyzetet, hogy a fogvatartott milyen mértékben járul hozzá munkájával a javak előállításához.

A magyar büntetés-végrehajtás keretén belül kerül élelmezésre 17 ezer fogvatartott, számuk a középtávon inkább nő. Az élelmezést – szinte kizárólagosan – a szabadpiacon versenyző magánvállalkozások látják el árukkal. Figyelemmel a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott mezőgazdasági társaságok képességeire, illetve az abban rejlő lehetőségekre nyilvánvalóvá vált a fennálló helyzet változtatásának indokoltsága. Az élelmiszer ellátásban rejlő potencia kihasználása hozzájárul a társaságok fejlődéséhez.

A belső ellátás és a fogvatartottak által előállított termékek belső felhasználása a közvetlen cél, mely alacsony beruházási igénnyel megvalósítható egyes élelmiszer alapanyagok tekintetében. A társaságok részéről a szükségesség, a biztos felvevő piac tekintetében igazolható.

Társadalmilag elvárt cél, hogy a fogvatartott munkájával járuljon hozzá a végrehajtás terheinek viseléséhez, munkája után kapott járandóságából pedig a költségek elosztásához. A munka a végrehajtás egyik fontos elemeként a fogvatartott számára:

- a lelki és fizikai egészség megőrzésének egyik alapfeltétele
- a jövedelemszerzés lehetősége
- a hasznosság érzésének forrása, ami a szabadulás utáni társadalmi beilleszkedés egyik fontos mozgató ereje.

A büntetés-végrehajtás számára pedig:

- a belső biztonság fenntartásának fontos eszköze
- a fogvatartottak fegyelmi helyzete javításának egyik eszköze
- bevételi forrás a megfizetett tartásdíjak vonatkozásában

A büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények élelmiszerrel történő ellátásában meghatározó tényező a friss, jó minőségű és nyomon követhető húsféleségek, zöldségek, kenyér és egyéb pékáruk biztosítása. A projekt konkrét célja az élőállat előállítás, leölése, élelmiszer alapanyag előállítása, zöldség termesztése, annak feldolgozása és szállítása a kijelölt intézetek számára. Friss kenyér és finom pékáruk, valamint egyéb pék- és cukrásztermékek előállítása és szállítása az elérhető intézetek számára. Az eddigi gyakorlatnak megfelelő hentes, sütőipari szakmunkás képzés kiterjesztése, a feldolgozó üzemben zajló tevékenységekhez kapcsolódó moduloknak megfelelően. A megvalósítás folyamatában a fogvatartotti munka bevonása, ezáltal jövedelem biztosítása a fogvatartottak számára.

A Pálhalmi Agrospeciál Mezőgazdasági Termelő, Értékesítő és Szolgáltató Kft. sertéstelepén előállított, a társaság vágóhídján kettéhasított sertésből származó tökehús beszállítása a büntetés-végrehajtás intézeteiben fogvatartottak számára élelmezési célra.

Az Állampusztai Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft., az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft., és a Nagyfa-Alföld Mezőgazdasági és Vegyesipari Kft. által előállított zöldségfélék konyhakésszé tétele a Pálhalmi Agrospeciál Mezőgazdasági Termelő, Értékesítő és Szolgáltató Kft. zöldségfeldolgozó üzemében, a készáru beszállítása az intézeteiben fogvatartottak számára, élelmezési célból.

Az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. belső ellátását végző pékség nagyobb területre történő kiterjesztése révén. A társaságok által nyújtott áruszolgáltatás növeli a szervezeten belül előállított és felhasznált termékek körét (belső ellátás növelése).

IV.2.2. A belső ellátásban résztvevő termékek elosztása

Az élelmiszerellátásba a 2012. év folyamán négy intézet a Budapesti Fegyház és Börtön; a Bács-Kiskun Megyei-; a Szombathelyi Országos- és a Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézet nem csatlakozott vagy nem is tudott becsatlakozni, mivel külső cégekkel álnak szerződésbe. A szerződések lejártával várhatóan a fenti intézetek is bekapcsolódnak a belső ellátásba.

IV.2.2.1. Sertéshús

Jelenleg a Pálhalmai Agrospeciál Kft. évente 16000-17000 db sertést értékesít. A vágóhíd működési engedély szerinti kapacitása napi 50, évi 5000 db. A vágóhíd félsertés (lehúzott, fej, láb nélkül) mértékéig dolgozhat fel, tovább darabolásra lehetősége nincs. A vágóhíd kapacitást a változó piaci körülmények között tudja a társaság kihasználni, kiterheltsége 60-90 % között ingadozik. A magyar bv. sertéshús igénye éves viszonylatban 320 tonna, ami a társaság kibocsátási kapacitásának egyötöde. 2011. év második felétől a belső ellátás keretében hasított félsertésekkel eredményesen látja el az alábbi intézeteket:

Első körben csatlakozó intézetek:

- Büntetés-végrehajtási Szervezet Továbbképzési és Rehabilitációs Központja
- Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Baranya Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Balassagyarmati Fegyház és Börtön
- Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézete
- Büntetés-végrehajtási Központi Kórház
- Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Kalocsai Fegyház és Börtön
- Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Márianosztrai Fegyház és Börtön
- Pálhalmai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Szegedi Fegyház és Börtön
- Váci Fegyház és Börtön

A második körben (2012. első félév) becsatlakozó intézetek:

- Békés Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet

- Borsod- Abaúj- Zemplén Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Sopronkőhidai Fegyház és Börtön
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön.³⁹

IV.2.2.2. Zöldség

A fogvatartottak élelmezésének lényeges alapanyaga a különböző zöldségfélék. A fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott mezőgazdasági társaságok közül három az Állampusztai Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft., borsót, kukoricát, az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft., kukoricát, mákot, tököt, halloween tököt, dinnyét, sárgarépát, burgonyát, petrezselymet, a Nagyfa-Alföld Mezőgazdasági és Vegyesipari Kft. őszi káposztát, szójababot, kukoricát termesztene, mivel rendelkeznek öntözőrendszerekkel.

A magyar büntetés-végrehajtás alapvető zöldség igénye éves viszonylatban 1500 tonna.

A feldolgozásból a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet Venyige utcai ingatlanában lévő feldolgozó üzem veszi ki részét a legnagyobb mértékben. Az üzem kialakítása során beállított gépek, (koptatógépek, automata fejes daraboló, vákum fóliázó gép) hozzájárulnak, hogy a tisztított, konyhakész zöldségek: burgonya, sárgarépa, petrezselyem gyökér, zeller, karalábé, káposzta, kelkáposzta, lilakáposzta, fokhagyma, vöröshagyma, lilahagyma friss állapotban, konyhakészen kerüljenek az intézetek konyhájára.

A zöldségeket a megrendelő igénye szerint - egészben, szeletelve, reszelve, kockára, karikára, hasábra vagy julienne-re vágva csomagolják és a hatósági előírásoknak megfelelően - folyamatos hűtést biztosító gépjárművekkel - szállítják. A szállítás a körszállítással megoldható, ezért külön fuvar kalkuláció nem készül. Termékeiket belső ellátás keretében megyei és országos büntetés-végrehajtási intézeteknek, illetve közétkeztetésben iskoláknak, éttermeknek, nagyüzemi konyháknak szállítják.

2011. év második felétől a belső ellátás keretében tisztított zöldségtermékekkel eredményesen látja el az alábbi büntetés-végrehajtási intézeteket:

³⁹ Emlékeztető a belső ellátás keretében történő szállítások ütemezéséről, 2012.02.13.

Első körben csatlakozó intézetek:

- Büntetés-végrehajtási Szervezet Továbbképzési és Rehabilitációs Központja
- Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Baranya Megyei Bv. Intézet
- Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Balassagyarmati Fegyház és Börtön
- Fiataikorúak Büntetés-végrehajtási Intézete
- Büntetés-végrehajtási Központi Kórház
- Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Kalocsai Fegyház és Börtön
- Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Márianosztrai Fegyház és Börtön
- Pálhalmai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Szegedi Fegyház és Börtön
- Váci Fegyház és Börtön

A második körben (2012. első félév) becsatlakozó intézetek:

- Békés Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Borsod- Abaúj- Zemplén Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Sopronköhidai Fegyház és Börtön
- Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Sátoraljaújhegyi Fegyház és Börtön.⁴⁰

⁴⁰ Emlékeztető a belső ellátás keretében történő szállítások ütemezéséről, 2012.02.13.

IV.2.2.3. Baromfihús

A büntetés-végrehajtási intézetek konyháin viszonylag kevés pulyka kerül feldolgozásra, sokkal inkább jellemző a csirke felhasználása. A magyar büntetés-végrehajtás csirkehús igénye éves viszonylatban 175 tonna. Az Állampusztai társaság tervezett kibocsátási kapacitásának harmada. A 350.000 db éves kibocsátású csirke előállítás lényegesen meghaladja a büntetés-végrehajtási intézetek igényét. Természetesen a belső ellátás igényén túli kibocsátás a saját vagy integrátori rendszeren keresztül kerül értékesítésre. 2011. év második felétől a belső ellátás keretében baromfi hússal eredményesen látja el az alábbi büntetés-végrehajtási intézeteket:

- Büntetés-végrehajtási Szervezet Továbbképzési és Rehabilitációs Központja
- Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Baranya Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Pilisszentkereszt
- Balassagyarmati Fegyház és Börtön
- Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézete
- Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet III objektuma
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet
- Kalocsai Fegyház és Börtön
- Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Márianosztrai Fegyház és Börtön
- Pálhalmai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet
- Szegedi Fegyház és Börtön
- Váci Fegyház és Börtön⁴¹

IV.2.2.4. Pékáru

A 240 millió forintos beruházással megvalósult Annamajori pékség hét börtön, mintegy 7.000 fogvatartottját látja el pékáruval és helyben huszonöt elítéltnek ad munkát.⁴² A pékáru szállíthatósága korlátozott, az ellátás napi gyakorisággal történik, így nem célozható meg a teljes büntetés-végrehajtás ellátása.

⁴¹ BVOP Központi Ellátási Főosztály, Állampusztai szállítás időpontok 2012. szeptember

⁴²<http://www.kormany.hu/download/0/82/90000/Baracskai%20p%C3%A9k%C3%BCzem,%20h%C3%A1tt%C3%A9r%20-%20BVOP%20Sajt%C3%B3%20Iroda.pdf> (2012.10.02)

A Kft. a péküzem által gyártott termékeket jelenleg hét intézetbe, az Állampusztai, a Pálhalmi és a Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetbe, a Fiataikorúak Büntetés-végrehajtási Intézetébe, a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházába, valamint a Váci Fegyház és Börtönbe szállítja, amellyel hozzávetőleg az összfogvatartotti állomány 40%-át látja el.⁴³

IV.2.2.5. Mosoda

A 2011. évben a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet területén egy új mosodát hoztak létre, mely a belső ellátás kiszolgáltatását hivatott biztosítani. Évente 1.300 tonna textíliát dolgoznak fel. Partnerük között találhatóak kórházak, kollégiumok, szállodák, szálláshelyek, éttermek és egyéb állami intézmények és büntetés-végrehajtási intézetek.

Miskolci Patyolat Zrt. (Miskolc) mosodája szabad kapacitása kétműszakos üzem esetén 132 tonna/hó. A mosodában jelenleg 4-5 fő fogvatartott végzi a munkát. Jelenleg a Parád-fürdői Állami Kórház (1,2 tonna/hó) és a Mátrai Gyógyintézet (4 tonna/hó) mosása folyik itt. A szabad kapacitás lekötése 4%-os, a rendelkezésre álló kapacitás 126,8 tonna/hó.

Logo-Tex Kft. (Vác) mosoda belső ellátásba való bevonása során a fogvatartotti munkaerő biztosítása a Duna-Mix Kft. feladata, melynek során jelenleg 7 fő II. biztonsági csoportba sorolt fogvatartott dolgozik. A munka itt is egy műszakban folyik. Amennyiben a mosási igények szükségessé teszik, ebben a mosodában is lehetőség van a kétműszakos foglalkoztatásra. A mosoda szabad kapacitása két műszak esetén 400 tonna/hó (ez 1,5 műszak kapacitása, hiszen fél műszak leterhelése most is biztosított, 12 tonna/műszak/nap). A társaságunk alvállalkozójaként szolgáltatást az Országos Onkológiai Intézet (13,5 tonna/hó) és az Egyesített Szent István és Szent László Kórház (43,7 t/hó) felé teljesít.

Hófehér Kft. (Kecskemét) a társaság a Bács-kiskun Megyei Kórház területén bérel mosodát. A Pálhalmi Agrospeciál Kft. 5 fő fogvatartottat diszponál a mosoda felé, így itt is megvalósul a fogvatartotti foglalkoztatás. Jelen pillanatban a Margit Kórház, Pásztó (4,2 tonna/hó) mosása valósul meg itt. A mosoda műszakkapacitása 6,5 tonna/nap. Jelenleg kettő műszakban folyik a munka, melyet három műszakra szeretnének bővíteni, így a szabad kapacitás 143 tonna/hó. A szabad kapacitás lekötöttség részünkről 3%.

⁴³<http://www.kormany.hu/download/1/82/90000/Baracskai%C3%A9k%C3%BCzem,%20Annamajori%20Kft%-20BvOP%20Sajt%C3%B3%20Iroda.pdf> (2012.10.02)

Hajdú-Bihar Megyei Büntetés- végrehajtási Intézet, megbízás alapján itt mossák a Debreceni Befogadó Állomás, a Hajdú-Bihar Megyei Rfk. és a Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság textíliáit (1,9 tonna/hó).

Szegedi Fegyház és Börtönben működő mosodában az intézet textíliája kerül tisztításra a Pálhalmai Agrospeciál Kft. által elnyert közbeszerzési eljárása alapján.⁴⁴

IV.2.2.6. A Kalocsai Konfekció-ipari Kft. tevékenységi köre

A belső ellátás, és a rendvédelmi szervek irányába történő termékellátás legjellemzőbb termékköre, formaing-, nadrág-, dzseki-, egyéb formaruhagyártás. Kiegészítő tevékenységként népművészeti terítők hímzését is végzi. A Kalocsai Konfekcióipari Kft. alvállalkozójaként vett részt a rendvédelmi szervek ruházati projektjeiben az Ábránd-Textil Termelő és Kereskedelmi Kft., legfőbb feladata ruházat-, egyenruházati nadrág-, munkaruházat-, egészségügyi textíliák kivitelezése volt.

A jelenlegi textilipari kapacitás növelésére és a magasabb minőséget biztosító konfekció fejlesztésére helyeződik a fő hangsúly. Itt szóba jöhetnek a műszaki konfekciót igénylő tevékenységek, mint az árvízvédelmi homokzsákvarrás, de a fő cél, minél nagyobb arányban részt venni a belső ruházati ellátásban.

Termelését meghatározóan a nagy költségvetési intézmények (büntetés-végrehajtás, rendőrség, honvédség, stb.), ill. állami tulajdonú cégek (Posta, MÁV, Autópálya Zrt., stb.) elnyert közbeszerzéseire alapozta.⁴⁵

IV.2.2.7. Papír

A projektben szerepet kapott a DUNA-MIX Ipari Kereskedelmi Szolgáltató Kft. akinek a legjellemzőbb termékköre, a nyomdaipari termékek, zárkafelszerelés, ruházati ékítmények, kellékek, hímzett karjelzések, azonosító-számok gyártása stb.

Nyomdaipari területen meglévő technológiáját fejlesztette, a rendvédelmi szervek ruházati ellátásában a fém névkitűző és hímzett rendfokozati jelzés készítésére való képesség megszerzése érdekében a társaság eszközöket szerzett be, mellyel képessé vált technikailag az igények kielégítésére.⁴⁶

⁴⁴Pálhalmai Agrospeciál Kft. Jelentés 2012.09.27.

⁴⁵ http://www.konfekci.hu/Dok/2011_katalogus.pdf (2012.08.25)

⁴⁶ <http://www.dunamix.hu/> (2012.08.25)

IV.2.2.8. Az Ipoly Cipőgyár Termelő és Szolgáltató Kft.

A belső ellátás, és a rendvédelmi szervek irányába történő termékellátás legjellemzőbb termékköre egyenruházati és formacipők (szolgálati cipők, bakancsok, fogvatartotti lábbeli) munkavédelmi lábbelik (egészségügyi és ipari) gyártása.

Az Ipoly Cipőgyár Kft. belföldi értékesítési csatornái:

- Belügyminisztérium szervei és központi ellátás kedvezményezettjei
- közbeszerzések (Magyar Állami Vasút Zrt., Magyar Posta, Rail Cargo)
- viszonteladókon keresztül (mintegy 30 rendszeres vásárló)
- közvetlen végfelhasználók (pl. BorsodChem, BDI Hungary Kft.)
- saját üzemeltetésű kiskereskedelmi bolt Balassagyarmaton⁴⁷

⁴⁷ <http://prisonunited.blogspot.hu/2012/07/gepsor-atadasa-az-ipoly-cipogyarban.html> (2012.10.06)

V. Folyamatban lévő fejlesztések, jövőbeni tervek

V.1. A fejlesztés lehetőségei

A társaságok a fejlesztési stratégiájukat, egészen 2011-ig tisztán piaci pozíciójukra alapozva tudták meghatározni. A természetbeni ellátási rendszert létrehozó 44/2011. Kormány- és 9/2011. BM rendeletek új alapokra helyezték a működésüket (elsősorban az ipari profillal rendelkező társaságokét). Az ellátórendszer működésének tapasztalatai már jelezték a gyenge pontokat és rámutattak a szükséges fejlesztési irányokra.

A másik igazodási pont a fejlesztési stratégiák meghatározásánál a büntetés-végrehajtási szervezet felé megfogalmazott miniszteri elvárás, a minél nagyobb fokú önellátás megvalósítása, és e kettő teljesítésével összefüggésben a fogvatartottak munkába állítható részének teljes körű foglalkoztatása.

A két követelményrendszernek való megfelelésre a társaságok megkezdtek a felkészülést, és számos beruházást hajtottak végre, illetve indítottak el. A fejlesztési elképzeléseknek és a végrehajtás ütemezésének elsősorban a célszerűség, a gazdaságosság és a szükséges források rendelkezésre állása szab és szabott határt. A beruházásokról szóló döntések előkészítésénél figyelembe kellett venni, hogy a hitelből történő fejlesztés drágítja a termelést, a felhalmozott nyereségből történő fejlesztés pedig lassítja a folyamatot. A fejlesztésre kiírt pályázatokon való részvételt nehezíti a szükséges önerő biztosítása, utófinanszírozás esetén pedig a teljes beruházási összeg megelőlegezése. Legtöbb esetben ez is hitelforrások igénybevételevel oldható meg.

V.2. Végrehajtott beruházások és fejlesztések

A rendvédelmi szervek és a magyar honvédség egyenruházatában alkalmazott hímzett rendfokozati- és állományjelzések, valamint ugyancsak az egyenruházat kiegészítőjét képező lézergravírozott névkitűzők gyártási képessége kialakításra került a Duna-Mix Kft-ben 2011-ben (természetesen ez egyúttal más, hímzett és gravírozott termékek előállítását is lehetővé teszi). A bekerülési érték együttes értéke meghaladta a 10 millió Ft-ot. A magasabb, ill. jobb minőség biztosítása érdekében négy szín nyomására alkalmas (használt) offset nyomdagép került beszerzésre ugyancsak a Duna-Mix Kft-ben, ennek értéke 16,5 millió Ft, az üzembe állítás és a könyvkötészeti rész átalakításának járulékos költségei mintegy 3 millió Ft-ot tettek ki.

A ruházati konfekció terén kisebb, részben a technológiai szintet növelő, részben azt kiegészítő gépi beruházásokra került sor. A konfekció további fejlesztési igényeit

egyrészt a mennyiségi kibocsátás növelése, másrészt pedig a minőség iránti igénynek való megfelelés döntötte el. Ezek komplex meghatározása a kapacitások együttes vizsgálatának eredménye alapján történt meg.

Kialakításra kerültek a Duna Papír Kft-ben a papír és elektronikai alapú (CD, DVD) irodai adathordozók ellenőrzött megsemmisítésének feltételei, minősített dokumentumok fogadására is alkalmasan. Ez egy új üzemépület megépítését és a technológiai berendezések, valamint a biztonsági feltételek kiépítését foglalta magában, felkészülve az államigazgatásban keletkező hulladék teljes mennyiségének kezelésére. A beruházás értéke mintegy 90 millió Ft volt.

A mosodai kibocsátás növelése érdekében a Pálhalmi Agrospeciál Kft. létrehozott egy új mosodát a Fővárosi Bv. Intézet Venyige utcai objektumában, 40 t havi kapacitásra kialakítva és fióktelepeként üzemelteti azt. A beruházás költsége meghaladta az 50 millió Ft-ot.

A fogvatartottak ételmezésében meginduló önellátás az elmúlt év végéig a fogvatartotti állomány 70%-ának ellátására terjedt ki. Ez magában foglalja az ételmezési alapanyagként biztosított bontott csirkével, hasított félsertéssel és tisztított, konyhakész zöldségfélékkel történő ellátást. E termékkörökön belül a hasított félsertés előállításának technikai feltételei adottak voltak a Pálhalmi Agrospeciál Kft-ben, a bontott csirke és tisztított zöldség szállításához jelentős beruházási tevékenységet kellett végrehajtani. A bontott csirkével való ellátáshoz az Állampusztai Kft. mintegy 110 millió Ft értékben, kialakította vágócsirke ágazatát (istálló épületek átalakítása, technológia kialakítása, szállító járművek beszerzése). A csirkehús megrendelést jelenleg bérvágás igénybevételével biztosítja. A zöldségellátás a Pálhalmi Agrospeciál Kft. új ágazataként, fióktelepi működtetésben, egy új üzem kialakításával került megoldásra. A beruházás ugyancsak a Fővárosi Bv. Intézet Venyige utcai objektumában valósult meg, mintegy 60 millió Ft összegben.

Elsősorban a rendvédelmi szervek és a magyar honvédség magasabb minőségi igényének kielégítésére az Ipoly Cipőgyár Kft-ben egy új, gumi/poliuretán összetételű, direkt fröccsöntött talpszerkezet előállítására alkalmas gépsor beruházása megtörtént, mintegy 342 millió Ft értékben. A beruházás forrása: önerő (32,2 millió Ft), központi támogatás (50 millió Ft), pályázati támogatás (100 millió Ft) hitel (160 millió Ft). Természetesen ezzel a munkavédelmi lábbelik termékköre is kibővült, lehetőség nyílt piacra lépni egy emelt szintű kategóriában is.

új gépsor avatása

Az egykor létező nagyüzemi bútorgyár helyén, a BUFA Kft-ben újra kialakításra kerültek a bútorgyártás feltételei egyszerű, ügyintézői irodabútor kategóriában. A korszerű bútorgyártás megteremtése rendkívül magas ráfordításokat tesz szükségessé, melyekkel a BUFA Kft. nem rendelkezik. A bútoripari tevékenység kialakítása ezért egy háromoldalú konzorcium keretében, két, a központosított közbeszerzésben nyertes bútorgyár partnerségével történt meg. A BUFA Kft. mintegy 20 millió Ft értékben vásárolt CNC gép üzembe állításával, a konzorciumi partnerek egyéb bútoripari gépekkel vesznek részt a profil megteremtésében. A gépsorok telepítése megtörtént.

CNC gép üzembe állítása

A hulladékkezelés, hasznosítás szabályozását ez évtől a Kormány új alapokra helyezte. A környezetvédelmi termékdíjról szóló, törvény (2011. évi LXXXV. tv.) hatályos rendelkezései értelmében a befizetett termékdíjból az állam a termékből keletkezett hulladék visszagyűjtéséről, újra-használatáról, hasznosításáról, illetve ártalmatlanításáról gondoskodik. A feladatot az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség látja el, ill. koordinálja. Az egyes hulladékfajták tekintetében közbeszerzési

pályázatok kerülnek kiírásra, melyeken a begyűjtendő, kezelendő, hasznosítandó mennyiségekre lehet pályázni. A pályázatok a folyamat teljes vertikumára kerülnek kiírásra. Ebből a termékek bontási munkálatai fogvatartottak foglalkoztatásával jól végezhető. Az elektronikai és elektromos háztartási készülékek (e-hulladék) kezelésére kiírásra kerülő pályázaton a BUFA Kft., a Duna-Mix Kft., a Pálhalmi Agrospeciál Kft. és a Sopronkőhidai Kft. külső partnerrel konzorciumban fog indulni. Mind a négy társaságnál a szükséges üzemi és tárolási területek kialakítása folyamatban, általánosságban 4-6 millió Ft ráfordítási szükséglettel.

A háztartáshigiéniai papírtermékek körének bővítése érdekében a Duna Papír Kft. tervez újabb gép beruházást (hajtogatott kéztörölő), mely a központi ellátásban megjelenő igények minél teljesebb körű kielégítését fogja elősegíteni.

Az Annamajori Kft. az élelmezési belső ellátás keretében pékáru szállításával vesz részt. A meglévő elavult, kis kapacitású péküzem tapasztalati alapjain egy tízezer fogvatartott ellátására alkalmas új üzem létrehozása megvalósult. Az üzemszerű működés 2012. június 1-től indult. A beruházás bekerülési értéke mintegy 230 millió Ft.⁴⁸

péküzem avatása

V.3. Rövid távú tervek

A mosodai szolgáltatás iránt jelentkező növekvő igény teljesítése – ami elsősorban az állami tulajdonba és irányítás alá vont egészségügyi és szociális ellátó intézmények ellátási kötelezettségéből várható – indokolná egy nagy teljesítményű, új üzem létesítését. Ennek elsődleges tervei elkészültek, a nagyon magas (milliárdos nagyságrendet meghaladó) beruházási költségekre azonban nincs meg a szükséges forrás. A Pálhalmi Agrospeciál Kft. egyéb eszközökkel kívánja kialakítani a kapacitásbővítés lehetőségét, ennek keretében külső mosodákkal kötendő kooperációs együttműködések vannak előkészítés alatt. Ezekkel megtebbszörözhető lesz a bernátkúti egységben már működő,

⁴⁸ BVOP – Gazdasági Társaságok Főosztálya – Jelentés a belső ellátás fejlesztéséről

több műszakban dolgozó mosoda, valamint a – már említett – fővárosi új fióktelep kapacitása.

A csirkehússal történő élelmezési ellátás továbbfejlesztéséhez az Állampusztai Kft. saját vágóhidat hoz létre. A beruházás folyamatban van, értéke mintegy 300 millió Ft lesz, üzembe helyezése 2012. decemberében várható.⁴⁹

V.4. Távlati tervek

Az előzőekből látható, hogy rövid idő alatt jelentős beruházások születtek a társaságoknál a természetbeni ellátási kötelezettség és az élelmezésben vállalt önellátás teljesítésére. További fejlesztésekre, új tevékenységekre, termékek kialakítására a jövőben is lesz igény és lesz ötlet. A megvalósítást a gazdaságosság szem előtt tartásával, a szükséges források függvényében lehet eldönteni és ütemezni.

A közép- és hosszú távú tervek között előtérbe került és vizsgálandó lehetőség:

- Az Annamajorból ellátható távolságú körön kívüli intézetek pékáruval történő ellátása alacsonyabb beruházási ráfordítással létrehozható, regionális péküzemek létesítésével.
- A tojástermelő baromfiágazat kialakítása és az ezen alapuló száraztészta előállítás létrehozása.
- Egy központi mosoda és bértextília szolgáltatás kialakítása.

A belső ellátás keretei között célként jelent meg a fogvatartottak élelmezésében való részvétel, az alapanyagok biztosítása. Jelenleg tisztított zöldségfélékkel, sertés és csirkehússal valamint pékáruval látják el a bv. intézeteket a társaságok. A kezdeti 60%-os ellátottságról 2013-ig fel kell fejlődni a 100% közelébe. Ennek érdekében a társaságok a termelés mellett feldolgozó kapacitásokat is hoztak létre, biztosítva az igényelt termékeket.⁵⁰

⁴⁹ BVOP – Gazdasági Társaságok Főosztálya – Jelentés a belső ellátás fejlesztéséről

⁵⁰ BVOP – Gazdasági Társaságok Főosztálya – Jelentés a belső ellátás fejlesztéséről

VI. Összegzés, jövőbeni elképzelések a belső ellátás minél szélesebb spektrumban történő bővítéséhez

A büntetés-végrehajtási szervek anyagi helyzete meglehetősen szűkös, ingatlanállományuk korlátozott, új beruházások megvalósítása, új piacképes termékek előállítás, a piaci rés megtalálása, az értékesítés megszervezése emiatt nagyon nehezen kivitelezhető, sok esetben csak kedvezőtlen hitelintézeti források bevonásával lehetséges. A büntetés-végrehajtási szervek a fogvatartottak viszonylag olcsó munkaereje által rendelkeznek olyan - jellemzően betanított- és segédmunkára alkalmas- piacképes erőforrással, amelyre folyamatos igény mutatkozik.

A büntetés-végrehajtási gazdálkodó szervezetek, illetve azok munkavállalói jellemzően csak a meglévő, már kiépített termelési és szolgáltatási specifikumaikban rendelkeznek meghatározó kompetenciákkal, ezért a rendszer rugalmatlan, a piac gyorsan változó igényeire nem tud reagálni, ráadásul a technika fejlődésével a tudásfelezési idő is rohamosan csökken.

A fogvatartottak által végzett munka előnyeit áttekintve a következő megállapításokat tehetjük:

- A munkára kivonulók létszáma – bizonyos határok között- rugalmasan változtatható.
- A vállalkozási díj összegében benne foglaltatik a járulékok, munkaruha, felügyelet és szállítás költségei, melynek összege az egy alkalmazotti munkahely egységköltségénél lényegesen alacsonyabb.
- A fogvatartottak munkateljesítménye semmivel sem marad el a hasonló képzettségű, nem fogvatartott munkavállalók teljesítményétől, sőt a folyamatos felügyelet biztosítása a munkaintenzitás javulásához vezet. A fogvatartottak minden alkalommal egészséges, munkára alkalmas állapotban jelennek meg a munkavégzés helyszínén.

A fentiekre tekintettel érdemes a fogvatartotti foglalkoztatást bővítéséhez - lehetőség szerint - termelési, szolgáltatási, értékesítési, beruházási az adott munka végzéséhez szükséges szakmai kompetenciákkal rendelkező, tőkeerős, ipari vállalatokat bevonni, akik ráadásul viselik a gazdálkodásból fakadó piaci kockázatokat. A foglalkoztatás fejében és a kockázatok csökkentése érdekében ezen társaságok előnyben részesülnek a büntetés-végrehajtás belső piacain, illetve egyéb állami megrendelésekből.

A büntetés-végrehajtási szerv a fogvatartotti foglalkoztatásért a partner cégtől meghatározott összegű térítést kap, amely lehetővé teszi az eredményes gazdálkodást, és ezzel egyetemben az üzleti kockázat viselése a magántőke befektetőjét terheli.

Véleményünk szerint a fentiekben leírt nehézségeket megoldva, áthidalva a fogvatartotti munkaerő pozitív adottságait kihasználva a jövőben számos, most még gondolati síkon felmerülő elképzelés realizálódhatna.

További javaslataink között kiemelnénk:

- Hasznos lenne a sertés feldolgozottsági fokának növelése, a büntetés-végrehajtási konyhák főzéstechnológiai munkálatainak megkönnyítése érdekében. A sertés, szarvasmarha, illetve baromfi alapanyagú húskészítmények előállításával a hideg élelmezés is kivitelezhetővé válna, illetve tej feldolgozó üzem megteremtésével a tej végtermékké történő előállítása (tej, sajt, tejföl, túró) is megteremtődne.

- Savanyító üzemek létrehozásával a zöldségfélék tartósítása, savanyítása is megoldott lehetne, ehhez szükségesnek gondoljuk, hogy zöldségekből, gumós növényekből, (burgonya, vöröshagyma) fűszernövényekből a büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok teljes körű ellátást biztosítsanak. A fűszernövények csomagolását is szintén biztosítani lehetne. A már működő pékség bővíthető lenne a profilhoz jól illeszthető tésztagyártási technológia megteremtésével.

- Ezen lehetőségek biztosíthatnák, hogy a fogvatartotti boltok is a belső ellátásból származó élelmiszereket árusíthatnák.

- A későbbiekben biztosítható lenne annak a lehetősége is, hogy húsalapanyagok, húskészítmények, savanyúságok, tejtermékek, szárazárak a személyi állomány részére is – a piaci árnál kedvezményesebben – árusításra kerülhetnének.

- Az ipari tevékenység területén is lehetőség lenne a már meglévő termékek (radiátor, acélszerkezet, bútor, papír) produktumának növelésére, illetve érdemes elgondolkodni a napkollektor gyártás kifejlesztésére, mely nem csak a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények saját energia ellátást oldaná meg, hanem az állami intézetek napkollektorokkal való felszerelésével jelentős finanszírozási megtakarítások képződnek.

- Szükségesnek látjuk a belső ellátás minőségi ellátáshoz jól képzett fogvatartotti munkaerő biztosítását. Ezt egy központi képzési rendszer, illetve az intézeti igényeket folyamatosan nyomon követő központi munkaerő elosztás, intézetek közötti munkaerő

átcsoportosítás garantálná. A fogvatartottak iskolai alapvégzettségüknek megfelelő, ítéleti idejüket figyelembe vevő válogatás után kerülhetnének a képzési rendszerbe, ahol a belső ellátás igényeit kielégítő szakmákat tanulhatnának. Ezzel a büntetés-végrehajtás fő célkitűzése megvalósulna, mely szerint a fogvatartottakat a büntetésük ideje alatt lehetőség szerint oktatásba, munkáltatásba kell bevonni. A büntetés-végrehajtásban szerzett elméleti tudást azonnal még az ítélet töltése alatt a gyakorlatban is kamatoztathatná, ezáltal valóban egy olyan reintegrációs folyamatban vennének részt, mely megkönnyítené a társadalomba visszailleszkedésüket.

A már megvalósult projekteknek köszönhetően, illetve a jövőbeni elképzelések megvalósulásával lehetőség nyílna, egy központi élelmiszer ellátás létrehozására, ahol a fogvatartottak állítanák elő az élelmezésükhöz szükséges élelmiszerek jelentős hányadát. Az intézetek egy az erre a célra létrehozott központi raktárba szállítanák az általuk megtermelt alapanyagokat, hiszen jelenleg szinte minden intézet küzd a raktározás nehézségeivel. Ezzel megteremténk a központi koordinálást, mely egy központi, országos étlap létrehozásával egy egységes – az alapanyagok termelését, felhasználását elősegítő - minőségileg, mennyiségileg, minden igényt kielégítő költséghatékony fogvatartotti élelmezési rendszer kialakulását eredményezhetné.

A következő évek további feladata kell, hogy legyen a büntetés-végrehajtás belső ellátás mintájára a központi ellátás növelése a rendvédelmi szervek körében.

VII. Irodalomjegyzék

1. Aleku Mónika – Csordás Sándor – Pacsek József: A fogvatartottak foglalkoztatásának és programlehetőségeinek jelenlegi helyzete. In: Börtönügyi Szemle 2006/1. szám.
2. Büntetés végrehajtási jog. Főiskolai jegyzet II. kötet (szerk. Hazai Tibor); Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 1977.
3. Henczi Lajos: A társadalmi (re)integráció fogalmának értelmezése munkaerő-piaci szempontból. (www.szmm.hu)
4. Lőrincz József: Büntetőpolitika és a büntetés-végrehajtás konzekvenciái az ezredfordulón. In: Györgyi Kálmán Ünnepi Kötet, Bibliotheca Iuridica, Budapest, 2004.
5. Lőrincz József – Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. BVOP, Budapest, 1997.
6. Mezey Barna: A magyar börtönügy „hosszú” 19. évszázada. In: Börtönügyi Szemle, 24. évf./ 4. szám.
7. Ruzsonyi Péter: Európai börtönnevelési irányzatok. In: Börtönügyi Szemle, 2003/4. szám
8. Vókó György: A büntetés-végrehajtási jog magyarázata. V. fejezet (szerzők: Belovics, E; Lajtár, I.; Pacsek, J.; Vókó, Gy.); HVG-ORAC kiadó, Budapest, 2001.
9. Vókó György: Európai büntetés-végrehajtási jog. Dialóg-Campus kiadó, Budapest-Pécs, 2006.
10. Vókó György: Magyar büntetés-végrehajtási jog. Dialóg-Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2006.

Felhasznált jogforrások

1. Felhasznált nemzetközi egyezmények, határozatok, ajánlások:

A) Egyesült Nemzetek Szervezete:

1. Az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló Egyezmény (ENSZ – 1950)
2. A Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (ENSZ – 1966)
3. A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi Egyezmény (ENSZ – 1984)

B) Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Ajánlásai:

1. Európa Tanács Miniszteri Bizottsága R.87/3. sz. ajánlás az Európai Börtönszabályokról, valamint szövegmagyarázata
2. Európa Tanács Miniszteri Bizottság R(87)3. sz. ajánlás az Európai Büntetés-végrehajtási Szabályokról
3. Európa Tanács Miniszteri Bizottság Rec (2006) 2. sz. ajánlás az európai büntetés-végrehajtási szabályokról
4. Európa Tanács 75/25. sz.: a büntetés végrehajtási munkáltatásról

2. Magyar jogszabályok

Törvények, törvényerejű rendeletek, rendeletek és intézkedések:

- Magyarország Alaptörvénye
- 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 2012. évi I. a Munka Törvénykönyvéről
- 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről
- 1998. évi XIX. a büntetőeljárásról
- 1979. évi 11. törvényerejű rendelet a büntetések és intézkedések végrehajtásáról
- 6/1996. (VII.12.) IM rendelet a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól (Bv. Szabályzat)
- 44/2011. (III. 23.) Korm. rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről
- 9/2011. (III. 23.) BM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről

Büntetés-végrehajtási Országos Parancsnoki Intézkedések:

- 0140/1994. (IK. Bv. Mell.3.) OP intézkedés A büntetés-végrehajtás intézetei, intézményei és a büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai együttműködéséről
- 1-1/3/2012. (I.16.) OP intézkedés Az ételmezés ellátás és gazdálkodás rendjéről
- 1-1/28/2012. (IV.20.) OP intézkedés Az egyenruházati, a munka- és védőruházati alapellátási normák kiadásáról valamint az egyenruha-ellátásra jogosult állomány ruházati és öltözködési szabályzatáról
- 3-1/3/2012. (VII.19.) OPGIH intézkedése A büntetés-végrehajtás címhez tartozó költségvetési szervek által kötött egyedi ellátási megállapodásokhoz valamint a közbeszerzési eljárás eredményeként a központi ellátó szerv és a nyertes ajánlattevő között létrejött szerződésekhez kapcsolódó pénzügyi, számviteli feladatokról

3. Felhasznált internetes oldalak

<http://www.agrospec.hu>

<http://www.kormany.hu>

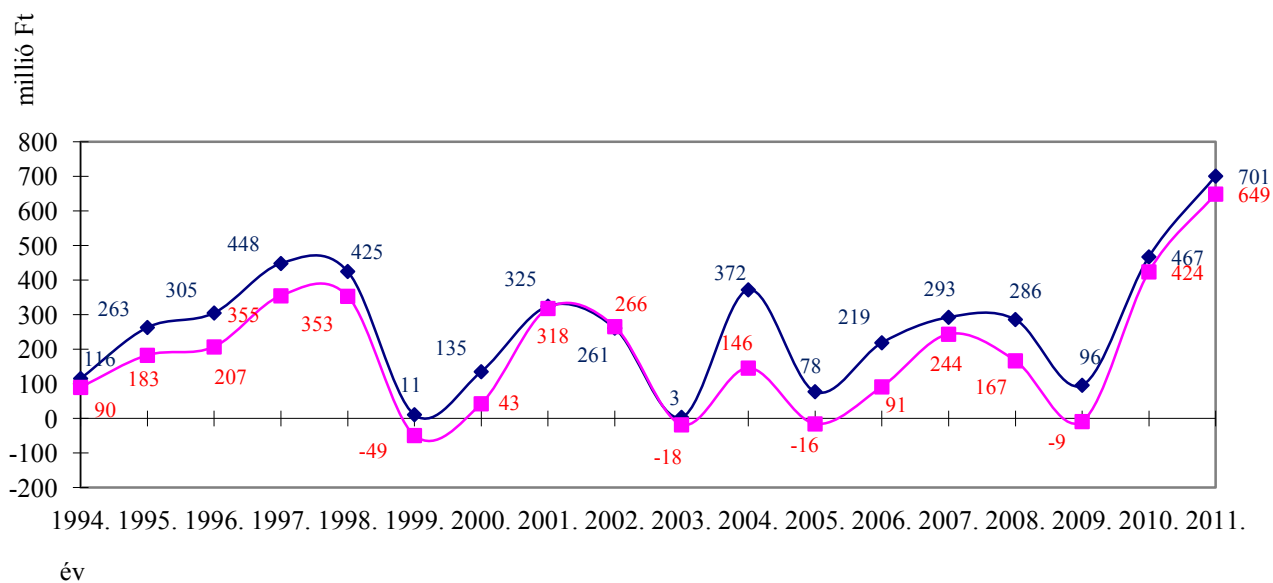
<http://www.bvop.hu>

<http://www.konfekci.hu>

<http://www.dunamix.hu>

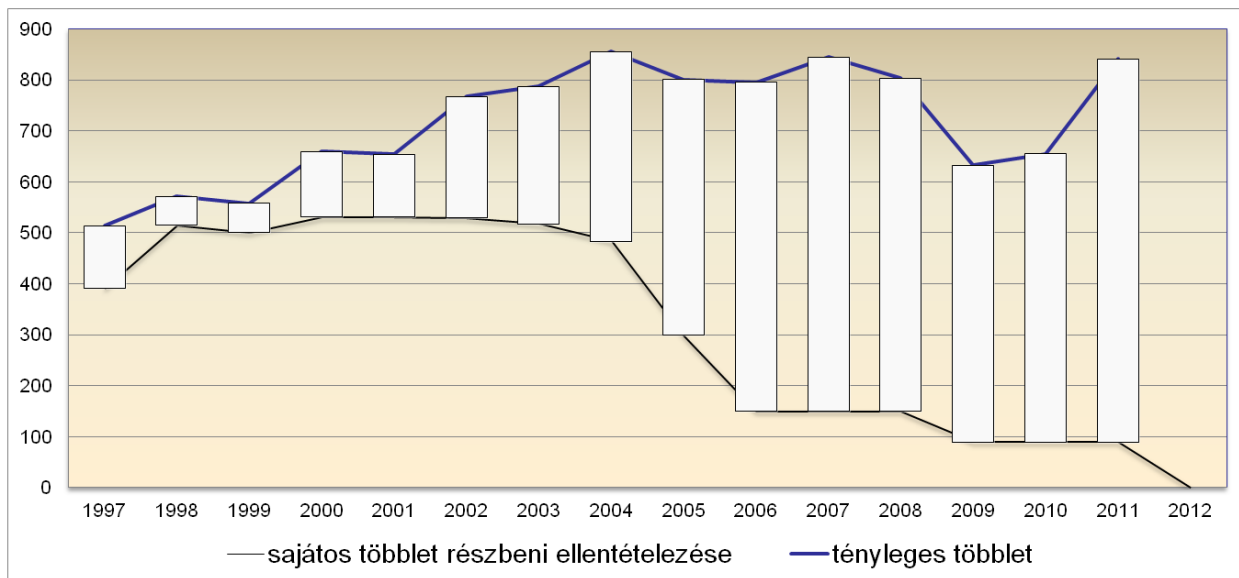
<http://prisonunited.blogspot.hu>

VIII. Függelék

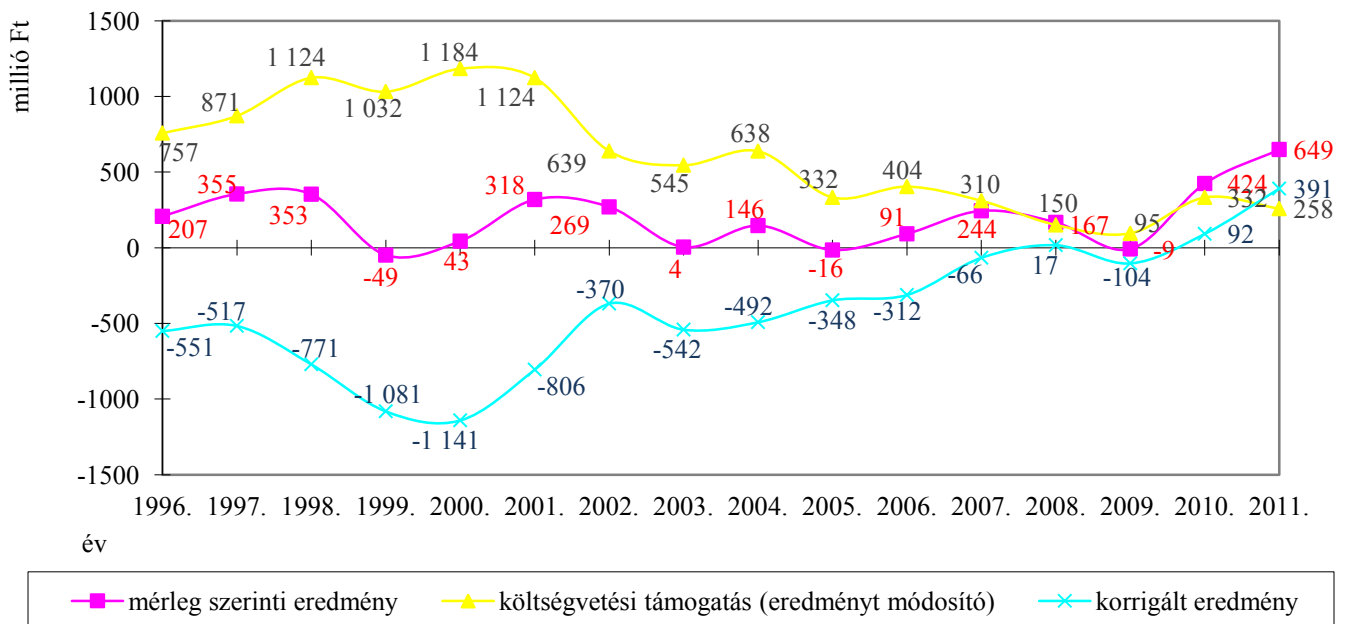

A társaságok eredményének alakulása

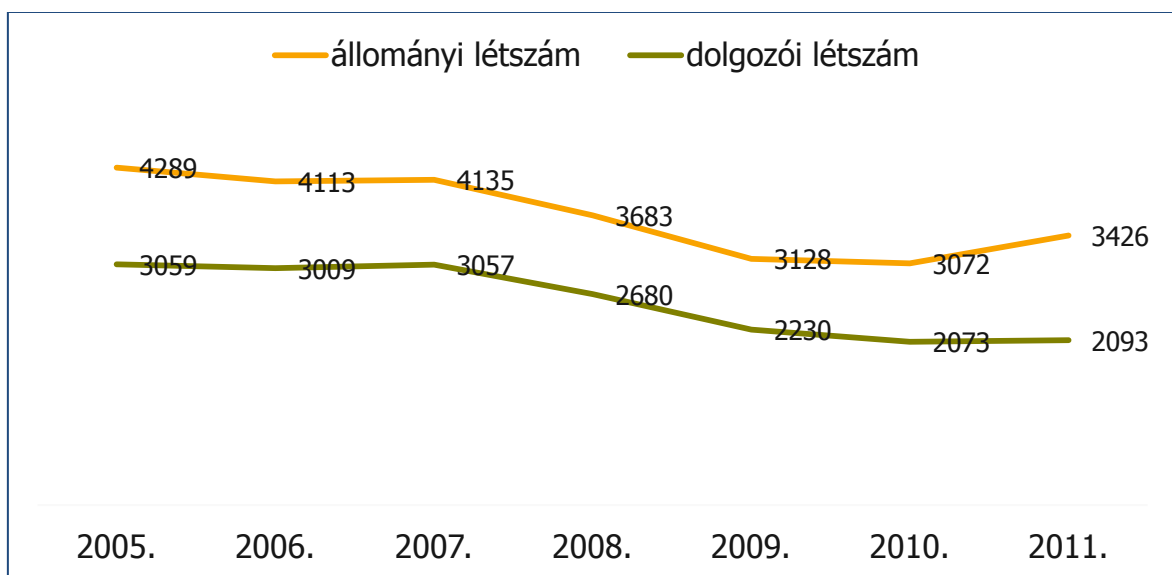
1994-2011

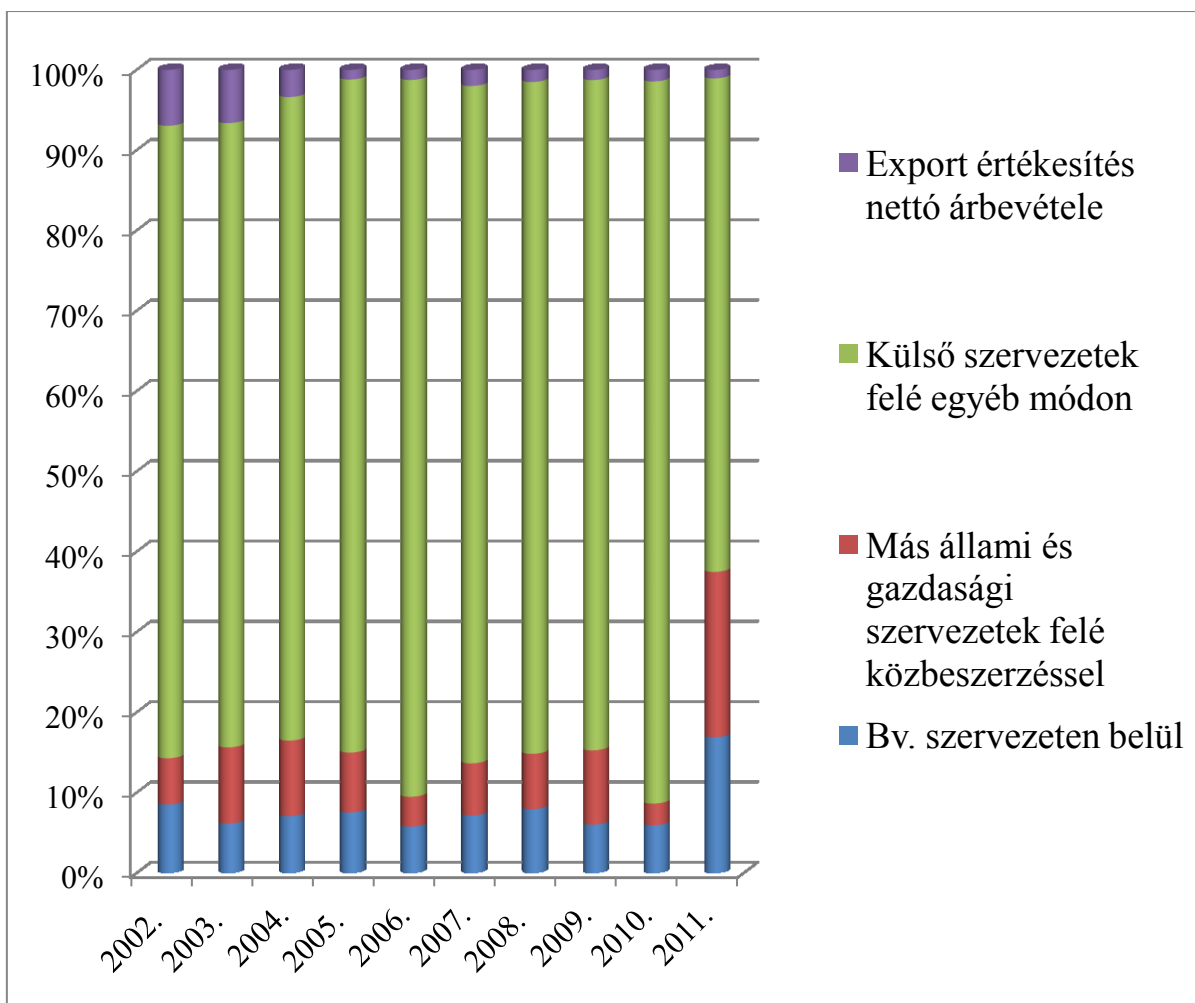
A sajátos többletköltségek és ellentételezésük alakulása (millió Ft)

***A társaságok költségvetési támogatással csökkentett eredményének alakulása
1996-2011.***

A társaságoknál foglalkoztatott fogvatartottak létszáma (fő)

Az árbevétel megoszlásának alakulása az elmúlt 10 évben